

Víra v animovaném filmu

Veronika Szemlová

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně

17.2.2011

VERONIKA SZECHLOVA

Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce požítovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užitje-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užit či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídnou k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ústav animace a audiovize
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **BcA. Veronika SZEMLOVÁ**
Osobní číslo: **K09556**
Studijní program: **N 8209 Teorie a praxe audiovizuální tvorby**
Studijní obor: **Animovaná tvorba**

Téma práce: **1. Teoretická část:
Víra v animovaném filmu
2. Praktická část:
Nesejdeš z cesty! – kreslená animace**

Zásady pro vypracování:

1. Teoretická část:

Rozsah práce a pokyny k vypracování: minimálně 30 normostran textu + přílohy, odevzdat v elektronické podobě 1 ks na CD nosiči ve formátu PDF, 1 ks pevná vazba v tištěné podobě (barevně) 2 ks v kroužkové vazbě (čb). Vypracujte výtvarné návrhy, obrázkový a pracovní technický scénář audiovizuálního díla jako přílohu teoretické části.

2. Praktická část:

Film realizujte v minimální délce 3 min a 30 vt. Praktickou část odevzdejte:

1) 1x data na médiu CD-R nebo DVD – výstup ze stříhového programu Premiere Pro 1.5:
file-export-movie-settings: general: Microsoft DV AVI, video: pixel aspect ratio – dle formátu obrazu 720x576 D1/DV PAL 4:3 (1.067) nebo 720x576 D1/DV PAL 16:9 (1,422) 25fps anebo formát HDV codec mpeg2 – 1280x720 HDV 720p 16:9 (1,0) 25fps; audio: uncompressed, 48000 Hz

2) 1x formát DVD – pro stolní DVD přehrávač

Součástí prezentace praktické části je výtvarný návrh plakátu formát 70x100 cm, v digitální podobě PDF (příprava pro tisk-rozlišení: 300 dpi, režim: CMYK barva).

Pro přijetí práce je nutné odevzdat vyplněné formuláře pro OSA a NFA, Prohlášení autora diplomové práce a podklady pro katalog FMK UTB ve Zlíně.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/umělecké dílo**

Seznam odborné literatury:

Jak číst film, Monaco James, Albatros Plus, Praha 2004, ISBN 80-00-01410-6

Rozhovory Hitchcock-Truffaut, Čs. Filmový ústav, Praha 1987

Animace a doba 1955-2000, Sdružení přátel odborného filmového tisku, FILM A DOBA, Praha 2004

Vyprávění v kontextu, Jedličková Alice, Sládek Ondřej (edit.), Ústav pro českou literaturu, ISBN 978-80-85778-60-1

Meze interpretace, Eco Umberto, UK, Karolinum, Praha 2004, ISBN 80-246-0740-9

Vedoucí teoretické části: **Mgr. Lukáš Gregor**
Kabinet teoretických studií

Vedoucí praktické části: **Ivo Hejzman**
Ústav animace a audiovize

Datum zadání diplomové práce: **31. ledna 2011**

Termín odevzdání diplomové práce: **16. května 2011**

Ve Zlíně dne 31. ledna 2011

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

Ing. Eva Šviráková, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Véra v animovaném filmu vypracovala samostatně a použila literaturu a prameny uvedené v seznamu.

Ve Zlíně dne 20. 5. 2011

.....
Veronika Szemlová

ABSTRAKT

Moje diplomová práce se zabývá rozbořem animovaných filmů z hlediska jejich postoje k víře, podle něž je kategorizuje do čtyř skupin. V závěru dochází k obecnějším poznatkům týkajících se této problematiky a jejich vlivu na můj vlastní úsudek.

Klíčová slova: animovaný film, animace, víra, náboženství, církev, duchovní film, kritika, polemika, Simpsonovi, South Park, Mulloy, Rich, Norštejn, Szemlová

ABSTRACT

My master thesis refers to analysis of animation films according to the position they hold to the faith and categorizes them to four groups. In the conclusion there is a general knowledge on this topic and its influence on my own thinking.

Keywords: animation film, animation, faith, religion, church, spiritual film, criticism, polemic, Simpsons, South Park, Mulloy, Rich, Norstejn, Szemlova

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat Lukáši Gregorovi za vedení a trpělivost. Dále děkuji těm, kteří se podíleli na mé praktické části. Tomovi za pomoc s vymýšlením scénáře a spoustu užitečných rad při samotné tvorbě, Markovi za originální hudbu, Liborovi za střih, Vlad'ce za vybarvování fází a samozřejmě Ivo Hejmanovi za moudré vedení.

OBSAH

ÚVOD	8
1 DEFINICE POJMŮ	9
2 TYPOLOGIE FILMŮ O NÁBOŽENSTVÍ A VÍŘE	10
2.1 DUCHOVNÍ FILMY	10
2.1.1 Ježek v mlze	11
2.2 FILMY O NÁBOŽENSTVÍ.....	13
2.2.1 The Miracle Maker (Mistr zázraků)	13
2.2.2 Muhammad: The Last Prophet (Mohammed: Poslední prorok)	15
2.3 FILMY POLEMIZUJÍCÍ AŽ KRITIZUJÍCÍ	17
2.3.1 Simpsonovi.....	18
2.3.1.1 Hinduismus	22
2.3.1.2 Buddhismus	22
2.3.1.3 Judaismus.....	23
2.3.1.4 Islám.....	23
2.3.1.5 Sektářství	23
2.3.1.6 Křesťanství.....	25
2.3.2 South Park	29
2.3.3 Nesejdeš z cesty.....	34
2.4 FILMY PROVOKUJÍCÍ	36
2.4.1 Intolerance I.....	37
2.4.2 Intolerance II	38
2.4.3 Intolerance III	39
2.4.4 The History of the World	41
2.4.5 Bible Black (Černá Bible)	42
ZÁVĚR	44
SEZNAM OBRÁZKŮ	48
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	46

ÚVOD

V posledních letech ve mně jako v ateistce krystalizovala touha více pochopit, z jakého důvodu lidé věří, proč jsou součástí nějakého náboženství. Podobně jako většina Čechů zastávám skeptické stanovisko ke křesťanství, ze kterého naše společnost vyrostla. Vlastně je svým způsobem dobře, že lidé v naší zemi hledají alternativní cesty víry i nevíry, protože díky nejednotnosti názoru si mohou utvářet svůj vlastní. Cítila jsem tedy potřebu ponořit se více do této problematiky a snažit se interpretovat aspekty víry, které v sobě nesou vybrané animované filmy.

Ve své práci se věnuji především křesťanství v animovaném filmu a jen částečně se dotýkám i jiných vyznání. Nicméně mohu zevšeobecnit, že typologie filmů zobrazujících víru si je velmi podobná a obecněji aplikovatelná bez ohledu na konkrétní náboženství. Ve své práci se snažím rozebrat několik konkrétních děl, které lze dle mého mínění považovat za zástupce daných kategorií.

Rozpoznala jsem čtyři charakteristické filmové kategorie – duchovní, náboženské, kritické a provokující. Nejpodrobněji se věnuji právě filmům kritickým a provokujícím, neboť na duchovní a náboženské filmy se v literatuře soustřeďuje podstatně větší pozornost. Kupříkladu konkrétní tematiku duchovního animovaného filmu zpracovává ve své bakalářské práci z roku 2010 Soňa Jelínková.

Animovaný film je silným prostředkem pro zhmotnění autorových postojů ke světu, k nimž postoj k víře neodmyslitelně patří.

„...důvodem, proč jsou kreslené filmy nejlepší formou pro filosofování, je, že jsou nerealistické stejným způsobem, jakým je filosofie.“¹

¹ Přeloženo z: BAGGINI, Julian. *The Simpsons as philosophy* [online]. Dostupný z <http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/magazine/4995624.stm> [cit. 20. 5. 2011]

1 DEFINICE POJMŮ

Víra - obecně vyjádření postoje, kterým se vztahujeme k něčemu, co stojí mimo možnost aktuálního, nepochybného a plného ověření racionálními prostředky, a přesto je považováno za pravdivé a skutečné. V užším křesťanském smyslu Bohem vyvolaný, avšak svobodný souhlas člověka s tím, co Bůh o sobě sdělil v dějinách spásy završených v Ježíši Kristu. Živou nebo reformovanou vírou se rozumí i akt obrácení k Bohu. Víra je podle křesťanství předpokladem spásy.

Náboženství - praktický i teoretický vztah člověka k transcendentální skutečnosti. V teistických náboženstvích má tato skutečnost ráz buď osobních bohů (polyteismus), nebo jednoho Boha (monoteismus). Pokud je mezi mnoha uznávanými bohy uctíván pouze jediný, jde o henoteismus.

Církev - křesťanská náboženská společnost. Podle katolického pojetí k putující pozemské církvi náleží církev trpící (duše v očistci) a církev vítězná (duše v nebi a po posledním soudu vzkříšení lidé ve věčné blaženosti). Ježíš zamýšlel církev jako jedinou, ale od počátku se ustavila v pluralitě vnějších projevů (obřad, výklad víry, vnitřní uspořádání). Církevní jednota v mnohosti se narušila a dnes si mnoho dílčích náboženských společenství nárokuje, že jsou církví; výlučný nárok reprezentovat církve je však dnes už vzácný. Přeneseně se termín církev používá i pro náboženské organizace nekřesťanských náboženství. Největší z křesťanských církví je církev katolická, uvádí se počet kolem 600 miliónů členů. Zastoupena téměř ve všech zemích světa.

Spiritualita - způsob duchovního života, který je vlastní osobnosti, škole či životní situaci v nějakém náboženství nebo nezávisle na něm. Křesťanský duchovní život zahrnuje mravní úsilí, modlitbu, duchovní četbu, rozjímání, mlčení, chudobu, atd.

2 TYPOLOGIE FILMŮ O NÁBOŽENSTVÍ A VÍŘE

Zde se objeví čtyři již zmíněné kategorie filmů, obsahující rozборы zástupných snímků.

2.1 Duchovní filmy

Duchovní film nekritizuje ani nepropaguje víru, snaží se na bázi pocitů, prožitků a mystiky komunikovat s divákem. Duchovní film, ač jako žánr není vlastně definován, zřejmě existuje právě pro rozumem neuchopitelnou povahu víry.

Zatímco ostatní filmové kategorie v této práci přinášejí množství odpovědí, filmy duchovní vyvolávají v divákovi řadu otázek nad záměrem autora či nad vlastním pohledem a interpretací. Nutí tedy diváka abstraktností svého tématu více přemýšlet.

„Jako „duchovní“ bych označil to, co se týká nejzazšího smyslu lidské existence, nejhlubší dimenze skutečnosti vůbec. Tento smysl, je-li chápán nábožensky, je Tajemstvím, přesahujícím kapacitu lidské představivosti a pojmového uchopení – proto je třeba ho stále znovu a hlouběji hledat a vědět, že se s ním můžeme setkat jen skrze symboly a metafory. Proto náboženství a umění bytostně patří k sobě: snaží se o vyslovení nevyslovitelného a zobrazení neviditelného, jsou odkázány na řeč symbolů – obrazů, které zároveň odkrývají i zahalují to, k čemu poukazují.

Duchovní film by měl velmi decentně, poučeně a přitom neotřele zacházet se symboly a neměl by nikdy poklesnout na prvoplánovou propagandistickou agitku, měl by se vyhýbat dvěma úskalím náboženského světa: naivnímu fundamentalismu a sladce-sentimentální bigotnosti.“²

Vladimír Suchánek ve své přednášce Duchovní aspekty animovaného filmu charakterizuje, jak postihnout duchovní rozměr uměleckého díla: „Pozornost je soustředěna na duchovní hodnoty a vztahy jak v procesu umělecké tvorby, tak i ve výsledném díle. Je tak sledován jakýsi řád duchovních souvislostí existujících uvnitř uměleckého díla jako ve své většině nezřetelná a na povrch nevystupující spirituální imaginativní básnivost. Ony du-

² HALÍK, Tomáš. *Duchovní film*. 25fps - online filmový časopis [online]. Březen 2008. Dostupný z <http://www.halik.cz/rozhovory/25fps_brezen2008.php> [cit. 20. 5. 2011]

chovní souvislosti uvnitř jejich časoprostoru činí z animovaného a trikového filmu nositele jak symbolického tak i alegorického významu (jako ostatně v každém uměleckém díle), která z něj de facto činí hierofanii. To znamená, že umělecký artefakt je specifickým druhem poznání, které se jen velmi těžko definuje diskursivní metodou.³

Širší problematiku hraného filmu spirituálního, který s duchovním filmem souvisí, pak rozebírá Jaromír Blažejovský v knize *Spiritualita ve filmu* (2007). Spirituální film zde charakterizuje jako: „...dílo, v němž posvátno není jen řečí tématu, nýbrž i stylu: jedná se o filmy, které diváka přivádějí k náboženské zkušenosti pomocí jistých strukturních kvalit.“ Zatímco za duchovní filmy se z jeho hlediska považuje „...nejširší, nejvágněji vymezená množina filmů, při nichž může být divák přesvědčen, že se mu dostává duchovních hodnot...“⁴

Jako zástupce této kategorie uvedu jeden film, film *Ježek v mlze*, který především svým duchovním nábojem dává obecnou představu o tom, co by vlastně mohlo být za duchovní film považováno.

2.1.1 Ježek v mlze

Dílo ruského animátora Jurije Norštejna z roku 1975, které díky své poetičnosti a mnohovrstevnatosti sdělení získalo řádu významných ocenění a v roce 2003 v Tokiu bylo vyhlášeno prvním ze 150ti nejlepších filmů všech dob v Japonsku a na celém světě.

Tomuto spirituálně laděnému klenotu světové kinematografie se podařilo v necelých deseti minutách svého času navodit úžasnou duchovní náladu a v divákovi vyvolat prožitek těžko popsatelný slovy. Skrz bohatou symboliku, podmanivou zvukovou

³ SUCHÁNEK, Vladimír. *Duchovní aspekty animovaného filmu* [online]. Dostupný z <<http://www.jazgymostrava.cz/projekt/Materialy/Texty/Duchovn%ED%20aspekty%20animovan%20f%20filmu.pdf>>. [cit. 20. 5. 2011]

⁴ BLAŽEJOVSKÝ, Jaromír. *Spiritualita ve filmu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007. ISBN 978-80-7325-132-1. [cit. 20. 5. 2011]

složku, snovou atmosféru a množství zajímavých interpretací dává film možnost vytvářet vícerozměrný zážitek.

Ježek se vydává na svou každodenní pouť za kamarádem medvědem, aby si mohli dát společně šálek čaje a počítat hvězdy. V mlze však spatří zářivého bílého koně. Rozhodne se tak vydat na dříve neznámou cestu, kde konkrétní postavy a věci symbolizují abstraktní pocity, které jsou člověku (ježkovi) vlastní. Mlha je jakýmsi neprobádaným prostorem, nabízí nejrůznější skrytá zákoutí, které si fantazie doplňuje do strašidelných tvarů. Avšak jezkova zvědavost ho žene dál k překováním sebe sama a odhalení pravé podoby věcí, které potkává. Urostlý dutý strom, slimák, v cestě chvíli nápomocná světluška, či pes, který není nepřítelem, nýbrž přináší jezkovi ztracený uzlíček, a také úzkostlivě strašidelné charaktery sovy a netopýra. Když spadne ježek do vody, máme pocit, že odplouvá vstříc své smrti, smířen s tímto a odevzdán. Vidí opět bílého koně, který otevírá nové významy, když se dozvíme, že v ruské mytologii symbolizuje smrt. Ježek však není ztracen, zachrání ho tvor žijící v potoce. Tvorem je velké něco, zřejmě sumec, ale toto se nedozví ani ježek, ani divák.

Ježek je změněn zkušeností, kterou prožil sám v sobě, protože se rozhodl překonat své vnitřní bariéry, které mu symbolizovala cesta mlhou k medvědovi. Při následném posezení s medvědem je hloubavější, v jeho výrazu si uvědomujeme jeho silný prožitek.

Díky nepochybným kvalitám se snímku podařilo být nejen lehce strašidelnou pohádkou pro děti ale i prostorem k meditaci dospělého nad svými pocity.

Obrázek 1: Ježek v mlze

2.2 Filmy o náboženství

Ambicí filmů o náboženství je vzdělávat diváka a propagovat dané vyznání. Jedná se především o adaptace tradičních náboženských příběhů do filmové podoby. Tyto filmy pojí společné rysy, jimiž jsou snahy o realistické zobrazení postav a děje, ovšem s pohádkově černobílým viděním světa. Díky tomuto realisticky idealizovanému ztvárnění se náboženské filmy nacházejí na hranici kýče, potažmo za její hranicí. Ačkoliv nemusí jít o „násilnou“ propagaci víry, přehnaný idealismus a pozitivní nota mohou vést až ke směšnosti.

„Má-li být umění nástrojem (jakékoliv) propagandy, stává se kýčem. Je-li víra chápána jako ideologie, je už sama kýčem (karikaturou víry), je-li evangelizace chápána jako propagace „náboženských idejí“ (místo dialogu víry a kultury), je už sama kýčem a používá-li k tomu (instrumentálně, propagandisticky) film či jakékoliv jiné umění, pak výsledkem je kýč.“⁵

V následných rozborech filmů *Mistr zázraků* a *Mohammed: Poslední prorok* se setkáme jak s křesťanstvím, tak s islámem. Pokusím se v nich najít i to, co vytváří zmiňované kýčovité aspekty.

2.2.1 The Miracle Maker (Mistr zázraků)

Tento celovečerní snímek je loutkovou adaptací nejznámějšího příběhu z Nového zákona, příběhu Ježíše Krista. Byl vytvořen v koprodukcí Ruska a Velké Británie roku 2000 v režii Dereka Hayese a Stanislava Sokolova. Příběh je zjednodušen patrně do srozumitelné podoby i pro malého diváka. Proto se odvíjí skrz oči dvanáctileté nemocné Tamar, jež sympatizuje s Ježíšem a je jím po právu vyléčena.

Film se snaží podat popisný obraz o událostech, které jsou tak důležité pro křesťanství s tím, že nepřehání realismus či násilí v útrpných pasážích jak bychom mohli vidět v Gibsonově hrané verzi *Umučení Krista* z roku 2004.

⁵ HALÍK, Tomáš. *Duchovní film*. 25fps - online filmový časopis [online]. Březen 2008. Dostupný z <http://www.halik.cz/rozhovory/25fps_brezen2008.php> [cit. 20. 5. 2011]

Z hlediska techniky zpracování se jedná převážně o loutkovou stop-motion animaci, jež je prokládána kreslenými sekvencemi. Ty nás uvádí do retrospektivy či představ, které se postavám derou na mysl. Výtvarné ztvárnění loutek je realistické bez náznaků stylizace. Postavy kladných charakterů se vyznačují citelným idealizmem a to i co se týče jejich přehnaně dojatých gest při oslnění Ježíšem. I co do způsobu animace se tvůrci snaží co nevěrněji přiblížit reálnému pohybu, nemluvě pak o klasické hudbě, střihu a kompozici záběrů. Vzniká tak otázka proč tedy použít technicky náročnější formu animovaného filmu pro zpracování, které by dosáhlo velmi podobného efektu ve filmu hraném? Ospravedlněním snad může být, že animovaný film je v obecném společenském mínění brán jako prostředek, jak se přiblížit více dětem, protože volí pro ně jazyk více srozumitelný, netoliko zatížený reálnou podobou světa. Ač se tedy dospělému divákovi zdá *Mistr zázraků* realistickým filmem, pro dítě udělal ten vstřícný krok a volí animaci. Bohužel právě absence větších výrazových možností, které animovaný film oproti hranému nabízí, dělá z hlediska výtvarného *Mistra zázraků* poněkud nenápaditého až kýčovitého. O to víc je však dán důraz na prožitky jednotlivých postav. Charakterové vykreslení a příběhová linie tedy přebírá nosnou část filmové výpovědi, čímž si snímek drží divákovu pozornost. Kreslené sekvence pak přináší příjemné zpestření a do jisté míry více odvázané zpracování, oproti loutce, více expresivnější. Někdy ale také sklouzávají, stejně jako loutkové pasáže, do kýčovitých obrazů – duchovní vytržení, nebe, záře... Ježíšovy duchaplné pohledy v detailech na jeho obličej podsvícený oslnivou září tak působí spíše směšně, než aby diváka upoutaly a dovedly k prožitku.

Obrázek 2: Mistr zázraků

Dále se v této kapitole můžeme setkat s filmy vyobrazujícími náboženskou událost s ambicí komerčně úspěšně, jelikož tato tematika může být dosti atraktivní. Bohužel přiblížení se obecnému vkusu může někdy vést ke ztrátě duchovního náboje, vlastní duše filmu, coby uměleckého díla. Toto se dle mého přihodilo kreslenému počínu režiséra Richarda Riche z roku 2004 *Muhammad: The Last Prophet (Mohammed: Poslední prorok)*. Rich (příslušník církve Ježíše Krista Svatých posledních dnů – mormoni⁶) se již dříve podílel na vzniku sérií pojednávajících o víře a ve spolupráci s Nest Family Entertainment vytvořilo jeho Rich Animation Studios série: *Animated Stories from the New Testament (Animované příběhy z Nového zákona)*, *Animated Stories from the Bible (Animované příběhy z Bible)*, *Animated Stories from The Book of Mormon (Animované příběhy z Knihy mormonů)* a *K10C: Kids' Ten Commandments (Desatero přikázání pro děti)*.

Přitom například *Abrahám a Izák (Animated Stories from Bible)* sice dodržují Richeovy používané konvence výtvarného stylu, animace a hudby, ale díky jednoduchosti příběhu je dán větší prostor pocitům postav, jež vtáhnou diváka více do nitra filmu. Sice s dostatečnou dávkou patetičnosti (díky zmiňovaným konvencím), ale jako převyprávění biblického příběhu se jeví snímek funkční i svou vnitřní výpovědí.

2.2.2 Muhammad: The Last Prophet (Mohammed: Poslední prorok)

Na začátek je nutné podotknout, že cílovou skupinou snímku jsou děti, proto nekladě důraz na rozvinutější filmovou řeč. Řekněme, že ploše vykresluje přímočarý děj, který je pro „oživení“ zasazen do retrospektivy. Vše s otrocky ilustrující orchestrální hudbou rychle uplyne jako faktografické sdělení toho, co se stalo, bez možnosti se dostat do filmu hlouběji.

Na výtvarném zpracování a animaci vidíme poznamenání Riche jeho předchozím působením ve studiu Disney. Tedy snaha o plynulou animaci postav, které nechává při jejich projevu pohybovat zjemněle celým tělem, aby v žádném okamžiku nepůsobily strnule.

⁶ *Mormoni* – (angl. Latter-Day Saints, t. j. svatí soudného dne), sekta americká, kterou založil Joe Smith (*1805 ve Sharonu, Vermont), jenž tvrdil, že vyzván byv andělem vyhrabal na pahorku Cumorahu u Palmyry posvátné desky mosazné, jež směl vyzvednouti teprve po čtyřech letech (1827) a jež přečetl brejlemi zv. urim a thummim, nalezenými při deskách. Obsah desk vydal Smith anglicky v *The book of Mormon* (1830).

V této kombinaci pak nápadně disneyovské výtvarno působí okoukaně, jako sázka na klasický způsob prověřený léty, žádná invence. Stejně jako u *Mistra zázraků* bych si dokázala představit film v hrané podobě, protože celou dobu kopíruje zákonitosti hranému filmu dané, bez využití škály možností animovaného filmu. Naopak přehnaná snaha kreslených figurek o akci živého herce pak dodává nepřírozeně kontrastního vyznění častým scénám nájezdů a jízd po statických obrázcích pozadí.

Je zajímavé jak se tvůrci popralis tím, že není možno zobrazovat konkrétní podobu islámského boha a proroků. Mohammed jako postava je přítomen v ději, ostatní postavy s ním komunikují, ale není nikde ukázán, kamera se vyhýbá pohledu druhých postav na Mohammeda. Naopak o přítomnosti Mohammeda nás utvrzují jeho subjektivní pohledy, kdy na něj ostatní postavy výrazně gestikulují. Tato neobvyklá skutečnost nabourává stříhové konvence v souslednosti, kterou člověk očekává, pracuje se s tajemstvím, kdy nám tušeně lidská postava Mohammeda zůstává skryta. Avšak trochu nepřírozeně se toto divákovi vstřebává, je zvyklý u plně nevyobrazených postav vídat alespoň jejich fragmenty. Jako lest pak vyznívají stříhy z pohledu postav komunikujících s Mohammedem, kdy už by tedy v záběru měl konečně Mohammed být, jenže on zrovna velmi rychle odejde z místnosti nebo ze záběru, takže vidíme akorát „prázdnou“ po Mohammedovi. Podobná klička je použita při zobrazení archanděla Gabriela, který nedostává žádného konkrétního tvaru, pouze zlatavého světla, i když světlo dává alespoň nějakou představu, které se můžeme chytit. Vlastně se s archandělem Gabrielem setkáváme tváří v tvář, což se s Mohammedem nikdy nestane.

Obrázek 3: Mohammed: Poslední prorok

Pro srovnání způsobu zobrazování Boha bych zmínila japonský animovaný film *Mind Game* (2004) režiséra Masaaki Yuasaky, kde celý snímek jde po ose svého vlastního příběhu netýkajícího se náboženské víry, avšak v momentě hrdinovy smrti v první polovině filmu se objevuje animovaná sekvence, odehrávající se v nebi. Celé pojetí této sekvence je zajímavé jak z hlediska výtvarného, tak obsahového. Z hlediska výtvarného stylu a animace se jedná o jakýsi surrealisticky laděný tok morfujících se barevných postav, které se odlišují od celkového výrazu filmu. Navíc k podtržení neurčitosti místa je tato sekvence animována na bílém pozadí, které neudává žádný určitý prostor. Bůh je zde vyobrazen jako nekonkrétní postava, stále mění svou podobu, aby opět podtrhl neuchopitelnost a nepopsatelnost své existence.

Obrázek 4: Mind Game

2.3 Filmy polemizující až kritizující

Filmy zobrazují bezmyšlenkovité akceptování daných pravidel náboženství, či alibistické upravování pravidel, dle aktuálního rozpoložení postav (př. Toto je moc silný zákaz, trochu si ho zmírím, pánu Bohu to vadit nebude...). Zobrazují víru, která nevychází z přesvědčení, ale ze společenské nutnosti. Představím zde především americké animované seriály *Simpsonovi* a *Southpark*, kde je se značným využitím ironie vybarven vztah americké společnosti k víře. Autoři zde pracují s tématem víry jako běžné součásti života a nahlíží na její všeobecné vnímání v americké společnosti kriticky. Vyobrazují pokrytectví, se kterým Američané věří, aniž by si blíže uvědomovali obsah své víry, či se zajímali o fakta se

svou vírou související (znalost Bible). A víra je americkou samozřejmostí, což připomíná scéna ze seriálu *Simpsonovi* (*Homer kacířem*, epizoda 7F13), kdy Homer ze země zvedne penny, na které se ve velkém detailu píše: „In God we trust“ (Věříme v Boha).

Dále věnuji prostor svému diplomovému filmu, který pracuje s tématem nekriticky přijaté víry a předurčeností dětí výchovou k názoru svých rodičů.

2.3.1 Simpsonovi

Americký animovaný seriál *Simpsonovi* vytvořil Matt Groening v produkci Jamese L. Brookse. Právě náboženství je jedním z hlavních témat tohoto seriálu. Jednotlivé epizody nejsou přímo protináboženské, ale satiricky komentují postoj americké společnosti k víře a náboženství. Trefně charakterizuje vztah Simpsonů k víře britský filosof Julian Baggini ve své esejí *The Simpsons as philosophy*: „Neznamená to, že Simpsonovi jsou ateistická propaganda; jejich hlavním cílem není víra v Boha nebo nadpřirozeno, ale arogance konkrétních organizovaných náboženství, která překvapivě znají vůli svého stvořitele.“⁷

Obrázek 5: Simpsonova rodina

⁷ Přeloženo z: BAGGINI, Julian. *The Simpsons as philosophy* [online]. Dostupný z <http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/magazine/4995624.stm> [cit. 20. 5. 2011]

Konečné vyznění náboženských zápletek však není negativní, vždy se objeví nějaká sebereflexe postav a tím i jejich uvědomění si v čem spočívá jejich pochybení vzhledem k hodnotám, které uznávají, potažmo je společensky vyžadováno, aby je uznávali. Na konci epizod pak bývá drobná tečka, která divákovi zpestří happy end, aby nevyzněl pateticky.

Prokreslené charaktery jednotlivých členů rodiny Simpsonových i ostatních obyvatel městečka Springfieldu, ve kterém žijí, umožňují autorům seriálu vést inteligentní dialog s náboženským učením.

Jelikož jednotlivé epizody stojí vždy na nějaké dějové zápletce s promyšlenými dialogy, zaměřím se ve svém rozboru především právě na to, co se v seriálu odehrává na úkor ostatních filmových prostředků, jako jsou výtvarné řešení, hudba, ruchy, animace...

Jako nejdogmatictější křesťan ve Springfieldu může být jednoznačně považován Ned Flanders, potažmo jeho katolicky plně funkční rodina. Sám Ned se exemplárním následovníkem biblického učení, jedná v dokonalém v souladu s božími příkázáními a neochromitelností své víry ukazuje okolí, jak se má správně žít. Konzervativní Ned následuje tvrzení, že lidé, kteří si dopřávají tělesných slastí, lidé odlišné víry, názorů a sexuální identity půjdou do pekla. Svým „asketickým“ způsobem života a přehnanou zbožností působí komicky. Konflikt jeho všeobjímající víry a způsobu života nastává v jeho vztahu s Homerem Simpsonem. Homer tvoří Flandersův protiklad, stále pronáší kousavé vtípky na Nedovu adresu, zesměšňuje ho a využívá ho. Positivistický Ned Flanders se snaží nelámat nad Homerem hůl, přijímá ho s otevřenou náručí a stále a stále se ho snaží přivést na „tu pravou životní cestu“. V mizivých okamžicích má Homer záchvěvy vlídnosti k Flandersovi, nicméně ty se vždy ukážou jako chvilková slabost.

Obrázek 6: Ned Flanders

Tradičním rituálem v životě springfieldských obyvatel je pravidelná nedělní návštěva kostela, což je požadovaná nutnost a naprostá samozřejmost. Není ale pro rodinu Simpsonových nijak oblíbenou částí týdne, spořádaná matka Marge musí téměř vždy vyvíjet různorodý nátlak, aby všemožně se vykrucující členy své rodiny do kostela dostala. Samotný název springfieldské církve „The Western Branch of American Reform Presbyluthera-nism“ (Západní větev amerického reformovaného presbyteriánského luteránství) paroduje protestantské reformované církve, které se přiklánějí k hnutím a sektám. Tuto fiktivní víru káže v První Springfieldské církvi reverend Timothy Lovejoy. Ten byl při svém příchodu do Springfieldu mladickým nadšencem, který věřil v sílu božího učení. Postupem času však dospěl k apatii a začal si vykládat Bibli dle svého uvážení. Příkladem může být epizoda *Homer a desatero, aneb každý krade, jak dovede* (epizoda 7F13), kdy Lovejoy odpovídá Líze Simpsonové, že ukrást chleba v životní nouzi hříchem není, nesmí si ho však dotyčný namazat. Není ani známo, jestli Lovejoy někdy vlastnil Bibli, chodívá si ji totiž zřejmě půjčovat každou neděli do městské knihovny. Jeho vztah k ostatním vírám byl zprvu překvapivě tolerantní, sám také oddal hinduisty Apua a Manjulu, avšak vyhrotil se jeho vztah ke katolické církvi. Mimo hádek s katolickým knězem má problém i se samotnými obyvateli Springfieldu, pokud se u nich objeví přehnaný zájem o doslovný výklad Bible. Zejména Loveloye irituje Flanders s neustálými dotěrnými dotazy týkajícími se drobností, které Flanderse trápí jako hřích. Lovejoy oplývá materialistickou náturou, shromažďuje církevní peníze a občas přidá i výhrůžky, že jednou zapálí kostel, aby si vybral jeho pojistku.

Obrázek 7: Timothy Lovejoy

Bezobsažnost své víry dokazuje i učitelka nedělní školy, která se snaží vykládat dětem biblické pojmy. Neustálé dotazy, především Bartovy dětské výplody, ji ale unavují, proto v rezignaci na neznalost všech odpovědí říká: „Nejste alespoň trochu schopni slepě

věřit!?” (*Mluvicí hlava*, epizoda 7G07). Je tak úsměvné, čím se vlastně v nedělní škole zabývají, protože děti se snaží pro ně moc složité pojmy a neuchopitelné představy aplikovat do svého konkrétnějšího světa.

Seriál *Simpsonovi* nezastává ani jeden pól na ose pro a proti víře. Sám tvůrce Groening se hlásí z hlediska víry k agnosticismu⁸. Díky svému postoji k víře, který tak není svázán náboženskými náležitostmi, si dovoluje víru kritizovat za použití inteligentního humoru. Mimo hlavní témata jednotlivých epizod se objevují v ději drobné fóry, které právě narážejí na neznalost Bible, materialistický a prospěchářský výklad náboženství, povrchnost věřících či naopak doslovný výklad nějakého náboženství. Také se objevují vizuální narážky na prázdnotu efektivity konzumního přebarveného kýče ve zobrazování náboženských symbolů. Př. v epizodě *Malověrná Líza* (epizoda DABF02) se Ned Flanders jde zavřít se svými dětmi do „protisatanového krytu“; Líza ve svém hledání správné víry pokukává „Hospodu u hospodina“ či „Církev dentistů sedmého dne“; Ježíš hýří na přestavěném kostele všemi barvami a láká své lidi dovnitř jako do zábavního parku.

S bezvěrectvím koketuje postava Montgomeryho Burnse, u něhož je možnost, že je samotným ďáblem. Tomu autoři pomáhají v epizodě *Malověrná Líza* (epizoda DABF02), kde si to samotní občané myslí. Burnsovi je v jeho příchodech či odchodech dodáno na ďábelských efektech (stojí mu vlasy jako rohy, zmizí v prachu...).

Obrázek 8: Montgomery Burns

⁸ *Agnosticismus* – přesvědčení, že člověk nemůže poznat nic, co přesahuje jeho zkušenost: základy světa, poslední příčiny věcí, náboženské skutečnosti. Někdy také znamená skepsi vůči pozitivnímu náboženství.

Křesťanství není jediným náboženstvím, které se v seriálu Simpsonovi objevuje. Setkáváme se zde i s jinými vyznáními. Postoj k menšinovým proudům je však skeptický a považuje je za méněcenné. Také misionářské aktivity jsou brány jako prostředek pro zesměšnění domorodých obyvatel.

2.3.1.1 *Hinduismus*

Představitelem hinduismu je ve Springfieldu indický přistěhovalec Apu Nahasapeemapetilon, majitel oblíbeného městského obchodu Kwik-E-Mart. Z hlediska své víry se dostává do konfliktu s reverendem Lovejoyem. Právě Lovejoy přehlíží jeho náboženství, v epizodě *Homer kacířem* (epizoda 9F01), kde ukazuje na osoby a jmenuje jejich náboženskou příslušnost, hinduistu Apua odbude jako: smíšené či různorodé.

2.3.1.2 *Buddhismus*

Malověrná Líza (epizoda DABF02)

Líza je znechucena přestavbou springfieldského kostela do podoby jakéhosi „kostela v novém kabátě“, kabátě, který se blíží více zábavnímu parku. Hledá si pro sebe víru, která ji právě oprostí od materiálních hodnot a dá životu duchovní rozměr. Po usilovném hledání naplní její očekávání buddhismus. V buddhistickém chrámu se setká s Richardem Gerem a přijme tuto víru za svou. Tímto však vzbudí pohoršení u ostatních obyvatel Springfieldu. Reverend Lovejoy držící Bibli radí Marge, co si s Lízou počnout o Vánocích: „Mrkáci pany a kolečkové brusle zachránily už víc dětských duší než tahle bichle.“ Rodina Simpsonova tedy přichystá na Lízu divadlo. Snaží se jí nabídnout nejrůznější, především hmotná, lákadla, i falešná, aby Lízu přiměli nevybočovat a držet se křesťanského stylu života. Líza se však svých zásad nevzdává a hledá opět radu u Richarda Gerey v buddhistickém chrámu. A řešení najde. Buddhismus se s jinými vírami nevyklučuje, mohou koexistovat vedle sebe a tolerovat se.

Na závěr epizody tak dojde k tradičnímu rodinnému smíření, kdy tedy Líza bude buddhistkou, ale aby se neřeklo, bude podstupovat veškeré křesťanské rituály a hlavně bude chodit se svou rodinou do kostela.

Obrázek 9: Malověrná Líza (epizoda DABF02)

2.3.1.3 *Judaismus*

Ve Springfieldu žije sice malá, ale aktivní komunita judaistů. Zahrnuje Šášu Krustyho, jeho otce Rabbiho Krustofskyho a starého židovského důchodce, kamaráda Abe Simpsona.

2.3.1.4 *Islám*

Ač nemá toto náboženství ve Springfieldu své zástupce, občas se v seriálu objevují na islám narážky. Například v epizodě *Marge – Královna silnic* (epizoda AABF10) Homer zvolá: „Ježíši, Alláhu, Buddho, mám vás rád všechny.“ Čímž dokazuje povrchnost své víry, která vlastně ani neví, kterou je.

2.3.1.5 *Sektářství*

Radost ze sekty (epizoda 5F23)

Příslušníci sekty „Movementariáni“ jsou zde vyobrazeni jako všeobjímající pozitivističtí lidé, snažící se všemožnými prostředky rozšířit své řady. Jejich učení opěvuje postavu „Vůdce“, který slibuje lidem, že své věrné přesune pomocí vesmírných lodí na planetu „Blahoslávia“. Při prezentaci svého učení jsou obyvatelé Springfieldu donuceni si doposlechnout veškeré sektářské ideje. Kdykoliv se odváží zvednout a opustit místnost, je na ně posvíceno obrovským reflektorem se slovy, že se jim vůbec nebrání v odchodu. Nekonečné

šestihodinové „vymývání mozků“ springfieldským občanům přinese své ovoce, všichni nakonec s úsměvem na tváři podlehnou, tedy až na Homera. Příslušníci sekty nastupují s dalšími praktikami za účelem zformovat si poslušné stádo oveček.

Sekta je zde dohnána do prvoplánové extrémnosti a snaží získat moc za použití účelných prostředků zaobalených do jakéhosi mystického učení. Na Homera vyzrají až ověřeným receptem – jídlo. Získají tak to, oč jim jde, co největší majetek.

Při rodinném obědu se Homer pochlubí se svým vstupem do sekty, načež se Bart zeptá „Kostel, sekta, takže se o nedělích budeme nudit někde jinde. Změní to opravdu náš všední život?“. Což ukazuje na to, jak je pro dítě (Barta), potažmo i dospělého (Homera) víra bezobsažná a je brána jako pouhá nutnost. Zajímavě vtipného momentu se pak dosahuje při kázání reverenda Lovejoye namířenému s despektem proti sektě „Movementariánů“ se slovy, že se jen snaží vytahat z lidí peníze. Sám, ač si hraje na právě příslušníka správné církve, je strčen s do stejného pytle s onou sektou, protože pošle kolovat talířek na sbírku.

Postupně však celá rodina Simpsonových podlehne sektářskému učení, s čistou hlavou zůstane pouze Marge. Z její iniciativy dojde k obecnému prozření, jež je ale v zápětí popřeno efektním jevem. Lidé vidí skutečnou vesmírnou loď, ano jejich víra byla opravdová. Ovšem tento malý záchvěv je v okamžiku obnažen jako podvod. Ukazuje ale lehkost manipulace s davem, kdy lidé rádi věří nadpřirozeným věcem, i sám reverend Lovejoy by pro tento efektní zjev svou víru rychle popřel.

Obrázek 10: Radost ze sekty (epizoda 5F23)

Tradičně epizoda končí sounáležitostí rodiny a vyléčením z hloupých scestí. Tvůrci si ale opět neodpustí drobný finální dovětek, kdy vše není tak černobílé. Rodinu koukající se na televizi začne přitahovat TV FOX.

2.3.1.6 *Křest'anství*

Homer kacířem (epizoda 9F01)

Expozice této epizody nám líčí Homerovu nechuť k tradiční nedělní návštěvě kostela. Homerovo konečné rozhodnutí přestat chodit do kostela je přehnaně vykresleno jako velmi dobré. Doma si užívá nedělní pohody, je šťasten, zatímco ostatní členové rodiny mrznou v kostele a musí překonávat neduhy zimního období, jež jsou dramatinovány tak, že divák vlastně s Homerovým rozhodnutím sympatizuje. Proč se takto trápit „pouze“ pro absolvování nedělní mše?

Podle Juliana Bagginiho Homer řeší obhajobou svého konání filozofické otázky jako:

- „Co má být na tom chodit každou neděli do nějaké budovy, myslím, není Bůh všude?“
- „Nemyslíte si, že Všemohoucí má lepší věci na práci než se starat, kde jeden malý chlapík tráví jednu mizernou hodinu svého týdne.“
- „A co když jsme si zvolili špatné náboženství? Každý týden jenom děláme Boha zuřivějším a zuřivějším?“⁹

Ve snu však Homera pronásledují zlé coby kdyby. Setkává se s Bohem. Ten se ukáže jako veliká nadpřirozená bytost lidských tvarů obklopená září. Nejde mu vidět do tváře, aby se zachovala ona neuchopitelnost podoby, přitom když už tušíme, že by se tvář mohla objevit, zastíní nám ji stolní lampa. Tudíž Homer zřejmě tvář Boha vidí, divákovi zůstává utajena. Zajímavé je, že ač postavy mají čtyři prsty na rukách, Bůh má vždy prstů pět. A

⁹ Přeloženo z: BAGGINI, Julian. *The Simpsons as philosophy* [online]. Dostupný z <http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/magazine/4995624.stm> [cit. 20. 5. 2011]

právě na jeho ruce je v kompozici záběrů kladen důraz, navíc jsou díky popisnějším liniím více realistické.

Jsme stále však v Homerově snu, kterého si je pánem, proto projektuje do rozhovoru s Bohem témata, která sám uznává a dojde diskusí k ospravedlnění svého jednání. Mimo intermezza o fotbale mu Bůh poradí, aby si hledal vlastní cestu víry.

Nastává opět střet s Flandersem, který se samozřejmě doslechl o Homerově kacířství a s naivní optimistickou snahou zahájí dotěrný nátlak. Za pomoci lehce stupidních písní se snaží vrátit Homera zpět k té „správné“ víře. Jeho snahy tak vyznívají hloupě, protože víra není něco, s čím se dá takto jednoduše manipulovat a někomu ji nutit.

Marge jako zodpovědná matka se snaží vštěpovat své rodině hodnoty, které jsou ze společenského hlediska důležité, správná víra a nedělní kostel k nim neodmyslitelně patří. Nastává opět rodinný konflikt. K prozření je nutná katastrofa. Homerovi upadne ve spánku doutník a zapálí dům. Tato příhoda je záměrně postavena do této chvíle, kdy jakoby Bůh trestá Homera za jeho odpadlictví. Přitom pouze Homerův přehnaný pocit vlastní vychytralosti a jeho arogance vedly k hloupé chybě, kdy usnul s doutníkem v puse. Baggini toto charakterizuje jako sklouzávání od náhledu na věci jednoduše na zjednodušování věcí. Homer si totiž uzavřel svůj pohled na víru a nehodlal se touto věcí dále zaobírat.

Dům hoří. Dobrodějný Flanders neváhá a Homera hrdinsky zachrání. Opět se vmísí drobný fór, jako odměna za Flandersovu víru, kdy boží síla uhasí ohnivou jiskru, která přeskočila na jeho dům. Takovéto malé vtípky se přihodí mimoděk pro zpestření a jsou schválně přehnané do názorné kýčovitosti - po uhašení plamínku se ozývá pozitivní božská hudba a nad Flandersovým domem se objeví duha.

Dojde k Homerovu prozření, aby se rodinný stav opět vrátil tam, kde má být. Jenže Homer sice příští neděli zase navštíví kostel, ale žádné duchovní změny nedostal, v kostele spí. Ve snu se opět dostává do nebe a pokračuje v rozhovoru s Bohem. Bůh tak v posledním záběru celku při kamarádkém povídání s Homerem vypadá téměř lidsky, je zhruba 2,5 x větší než Homer, ve volném hábitu obklopen září, neodhaluje tvář zepředu, ale chodí lidským krokem, mluví lidskou řečí, pouze jeho hlas je hlubší a magičnost mu dodává ozvěna.

Obrázek 11: Homer kacířem (epizoda 9F01)

Homer a desatero, aneb každý krade, jak dovede (epizoda 7F13)

Tato epizoda má klasickou příběhovou stavbu, která se v seriálu *Simpsonovi* s vysokou četností objevuje. Při počáteční expozici tématu epizody jsme přeneseni do roku 1220 před Kristem. S nadsázkou se dozvídáme o benevolentním životě v minulosti. Mojžíš dostane do svých rukou na hoře Sinaj desatero a tímto zakáže činy do té doby normální. Divák je tedy uveden do tématu.

Zápletka epizody se točí kolem nelegálního zapojení kabelové televize. Na počátku se seznámíme s jasným postojem Neda Flanderse, který jako morálně čistý člověk striktně zavrhuje takovéto nepravosti. Homer však ucítí příležitost a s ní i možnost si vychytralým způsobem dopřát nadprůměrného potěšení.

Nejprve se u Homera objeví malé zaváhání nad správností činu, ale požitek z kabelové televize ihned zakryje jakékoliv negativní myšlenky. Celá Simpsonova rodina si tak na čas s nadšením užívá nepřeborné nabídky programů. Každý si nachází to pravé pro sebe. Zlom nastává při hodině náboženství, kdy se Líza dozvídá, že kradení je hřích. Snaží se přimět rodinu k uvědomění si svého nekorektního jednání. Homer však přichází se svými klasickými alibistickými poučkami, kterým věří, protože je to pohodlné – v prospektu k ilegálnímu kabelu je vše vysvětleno. Líza zahajuje po poradě s reverendem Lovejoyem trucovitý protest – nemůže přece otce udat, to by bylo porušení přikázání – „Cti otce svého i matku svou, ...“.

Postupně začnou vyplouvat negativní vlivy kabelové televize na děti, Bart sleduje erotické pořady. Postoje jednotlivých postav k věci jsou pro ně charakteristické. Homer si

slepě hledá důvody pro ospravedlní svého jednání. Marge si problém uvědomuje, snaží se nějak co nejméně bolestnou cestou uhlazovat vztahy v rodině. Bartovi, jako rebelovi je jakýkoliv morální aspekt ukraden. Líza zůstává pevná ve svém přesvědčení a stále exemplárně protestuje.

Děj vrcholí televizním přenosem atraktivního boxerského zápasu, na který Homer pozve celou řadu svých kamarádů. V posledních minutách zápasu nastane pro Homera zlom. Homer dochází k uvědomění, že rodina je pro něj důležitější, zápas s těžkým srdcem oželí, odinstaluje kabel a život se vrací do normálních kolejí.

Obrázek 12: Homer a desatero, aneb každý krade, jak dovede (epizoda 7F13)

Zajímavé je srovnání výpravy Biblického příběhu o narození Ježíše z hlediska Simpsonovy rodiny (*Simpsonovské vánoční skazky*, epizoda HABF01) s tradičním vyobrazováním tohoto příběhu co nejdříve Bibli, kdy se *Simpsonovi* mohli oprostít od tohoto požadavku a překrucovat si biblické učení dle libosti. Pracují s tím, co ví, že se stane a dodávají vyprávění humorný ráz. Jelikož je vypravěčem Homer, vkládá do příběhu svoje slepené výmysly, kupříkladu jak vznikl zdobený vánoční strom – při obraně Ježíška svalil Josef na Římány strom a ti se zaseknuli v jeho větvích a vytvořili tak barevné ozdoby...

Obrázek 13: Simpsonovské vánoční skazky (epizoda HABF01)

2.3.2 South Park

Tento animovaný seriál vytvořili Trey Parker (má specifický postoj k víře v Boha) a Matt Stone (ateista).

Ve srovnání se *Simpsonovými* jde *South Park* v některých ohledech k jádru problému přímočařeji, o to pak je apel na divákovo zamyšlení viditelnější. Patrný je podobný schematismus v linii vyprávění jednotlivých epizod.

Ač je často úroveň jednotlivých epizod *South Parku* shazována fekálními příhodami, i v té nejhorší epizodě se dá najít záblesk vážnější myšlenky.

Obrázek 14: South Park – hlavní postavy

South Park známe z hlediska vizuálního díky úsporné ploškové animaci a jednoduchému výtvarnému stylu užívajícímu lapidární tvary a primární barvy. Právě spojení těchto odlehčených kvalit s nastíněním vážných témat nepůsobí kýčovitě, ale vytváří tu správnou polohu pro účinek sdělení.

Epizody se nesou ve velmi humorném duchu, vlastně vše vážné je zabaleno do vtipného hávu, takže případné ponuknutí k zamyšlení přichází nenásilnou cestou. Jakkoliv úsměvně to může znít, *South Park* ve svém šikovném podání umí vybudováním příběhu často společnost nachytat na její vlastní malosti, davové sounáležitosti a hlouposti. Čímž otevírá závažné společenské otázky a apeluje na otevření očí vůči nim. Příkladem může být *The passion of Jew* (*Umučení žida*, epizoda 804), kde shlédnutí Gibsonova filmu *Umučení Krista* (2004) spojuje nacismus a vkládání překroucených poselství tam, kde nejsou jen proto, že se to hodí do skládačky. Závěrečný optimistický výklad víry v Ježíše vyzývá k užitečnějšímu vnímání událostí a ukazuje další stranu, ze které lze na věci nazírat.

Obrázek 15: The passion of Jew (Umučení žida, epizoda 804)

Red Hot Catholic Love (Žhavá katolická láska – epizoda 608)

Dotýká se tolik kamuflovaného tématu zneužívání dětí katolickými knězi. Dospělí obyvatelé městečka *South Park* diskutují nad svou vírou, a že vlastně už toho církve napáchala na dětech tolik, že se stanou ateisty: „Kdyby Bůh existoval, tak proč by dopustil zneužívání dětí?“. Načež se objevují ironické komentáře: „Zabijeme Boha!“ „Stačí stát se ateisty.“ „To je totéž“. Zde vlastně jen pouhá polemika nad tím coby kdyby, vyvolává

okamžité plytké rozhodnutí. S vírou se tak nakládá podobně jako v seriálu *Simpsonovi*, jako s bezobsažnou věcí, kterou lidé přijímají bez hlubšího rozmyslu a prožitku.

Absurdní se pak jeví diskuse kněží nad tím: „Proč děti hlásí, že jsou zneužívány.“, místo otázky: „Proč jsou děti zneužívány.“ Vyplová tak na povrch nehorázný alibismus kněží, kteří kážou vodu a pijí víno.

Rodiče pak diskutují nad tím, jak je americká společnost masírována z různých stran samozřejmým předpokladem, že ze všech občanů musí být správní věřící – modlitba ve škole, při přísaze věrnosti, připomínka víry na penězích...

Na konci dochází ke katarzi (vlastně stejná scénářistická křivka jako u *Simpsonů*) při dojemném proslovu na Vatikánském koncilu, kde jeden jediný otec Maxi ze south-parkského katolického kostela to se svou vírou myslí opravdu, s neposkvřenou upřímností. Vzhledem k výrazovému zpracování seriálu však divák neví, jestli má jeho slova brát vážně, nebo se smát jeho postoji. Navazuje na to totiž duchaplné uvědomění obyvatel South Parku toho, co je podstatou víry. Nechybí však dovětek, shazující přehnanou vážnost – výkal z pusy uvědomělého tatínka.

Obrázek 16: Red Hot Catholic Love (Žhavá katolická láska – epizoda 608)

All About Mormons (Vše o Mormonech – epizoda 712)

Do South Parku se přistěhuje nová rodinka, ta vypráví Stanovi (jednomu ze south-parkských dětí) a posléze jeho rodině o vzniku svého, mormonského, náboženství. Seznámujeme se s příběhem o Josephu Smithovi, muži, kterému se při dilematické modlitbě, kdy hledal tu pravou víru, zjevil Bůh a Ježíš. Poradili Smithovi, že nejlepší bude si založit

vlastní náboženství. Jednoho večera se Smithovi zjevil anděl Moroni a vznikla mormonská víra. Oproti jiným snímkům, kde se snažili tvůrci zahalit tyto nadpřirozené síly nějakým tajemstvím, v *South Parku* se tímto netrápili. Anděl sice efektně přiletí jako zářivá kometa, ale když se postaví, je prostě a jen vyobrazen jako starší člověk ve zlatém plášti obklopen září, má pouze modifikovaný hlas, aby mu dodal na mystičnosti. Je vlastně prvním Američanem, který původně přišel se svými blízkými z Jeruzaléma a v Americe je navštívil Kristus. Anděl poradil Smithovi, kde najít původní spisy a ze Smitha se tak stal věštec. Smith sice jakýsi další Nový zákon viděl, ale nikomu ho nemohl ukázat. Lidé však začali věřit, ač vlastně nevěděli čemu.

Obrázek 17: Stan

Toto lze chápat jako narážku na náhlé vzniky náboženství, kdy se objeví prorok, káže lidu o svatých znameních a ty mu začnou věřit, postupem času se víra stává tradicí.

Tvůrci také pracují se zajímavou hranicí, kdy donutí diváka přemýšlet jestli, je situace vtipná a postavy jsou až moc afektovaně hodné, nebo jestli je jejich konání v nějakém ohledu správné. Toto je překvapením, kdy očekáváme, že Stan si o nově přistěhované mormonské rodince bude myslet, že jsou to přehnaní pozitivisté a pitomci, ale on je naopak jejich povídáním a chováním zasažen a začne přemýšlet nad svou rodinou. Mormoni se pak ukážou jako velmi liberální lidé, kteří svým pozitivním přístupem k životu dokážou žít v souladu s ostatními. A navíc tímto přístupem získají Stanovu rodinu na svou víru. Opět jen tak, žádné dilema se nekoná, bez větších rozmyslů začnou věřit v něco jiného. O to prapodivnější se to zdá, že vlastně ještě neví v co. Toto se odhaluje postupem času a my se dozvídáme, jak byla napsaná Kniha mormonů – trochu krkolomným způsobem a

s diametrálně odlišnými fakty o biblických příbězích. Navíc mormoni se sami svým příběhem umatují, že šlo zřejmě o výmysl. Jde o to věřit.

Přichází rozhršení, deziluze a prozření, kdy si Stan uvědomí, že jde o víru nepodloženou fakty a proto jí přestane věřit. Vyvstává otázka, která víra je fakty podložena, vždyť i další světová náboženství jsou založena na tradičních příbězích, které zapsalo několik v té době žijících učenců, či je zapsali až lidé v dalších staletích podle toho, co se povídalo.

Závěrečný proslov mormonského chlapce jde až děsivě pod kůži. Říká Stanovi, že všechny ty příběhy kolem Josepha Smithe můžou být klidně báchorky, ale že ho jeho náboženství učí milovat rodinu a chovat se k lidem dobře, což ho činí šťastným. Proto bude věřit i v nesmysly, aby si tyto hodnoty zachoval. Což mluví samo za sebe. Jde tedy v náboženství o to, v co se věří, či na začátku byla jen poutavá historka moudrých, která měla lidi napravit a vnést jim do života nějaký morální kodex? Pomáhá tedy víra lidem být lepšími lidmi?

Obrázek 18: All About Mormons (Vše o Mormonech – epizoda 712)

Trapped in the closet (Zavřený v komoře - epizoda 912)

Tato epizoda už se podobným způsobem dotýká témat, která již byla nastíněna. Lidé na základě nějaké poutavé sci-fi „legendy“ věří. Věřící církvi Scientologů pro to, aby byli šťastnější a zbavili se negativních pocitů své duše. Vstoupí tedy do jakési sekty (i když si tato sekta říká náboženství) a snaží se tím své deprivace vyléčit, koho zajímá, že dřív svou životní nepohodu vůbec nepociťovali, správci sekty jim to přece „vědeckým“ způsobem zjistili. V průběhu se dozvídáme pravý záměr správců sekty – vylákat z lidí peníze. Když se

toto však lidem snaží odhalit uvědomělý Stan, zavrhnou ho. Jsou za svou víru rádi, zuby nehty se jí drží a s klapkami na očích nepřipouští jiné alternativy.

Přístup sektářského vedení je v podstatě svého chování vlastně velmi podobný dealerským předváděcím akcím – zadarmo přilákat lidi na seznámení se s produktem a pak je šikovným postupem přimět k tomu, že bez něj nemůžou žít. Pro svou životní pohodu však už musí zaplatit nemalé peníze. Také epizoda naráží na alibismus lidí, kteří si záměrně nepřipouští nesprávnost alternativy, pro kterou se rozhodli. Navíc opět hloupost a přehnaná důvěra v pohádkové příběhy, možná jde i o určitou lenost zajímat se problematikou hlouběji.

Dále zde tvůrci nastiňují, stejně jako už v předešle rozebíraných epizodách, jak může víra dělat problémy v mezilidských vztazích. Kluci drží pospolu, ale jakmile se Stan svou vírou odlišuje, je ostrčen z party a kluci si na něj neodpustí kousavé vtípky.

Obrázek 19: Trapped in the closet (Zavřený v komoře - epizoda 912)

Ač se kritika náboženství a církví může jevit ve zmiňovaných seriálech příliš zjednodušená a přímočará, ve své podstatě se dotýká problémů, které opravdu problémy jsou. Nejde o to je tabuizovat, ale upozornit na ně a vyvolat diskusi.

2.3.3 Nesejdeš z cesty

S otázkou víry a problematiky vztahů mezi věřícími a nevěřícími lidmi se setkávám kolem sebe. Po vlastní zkušenosti s nepřesvědčivostí obhajoby osobní víry lidí, kteří sice věří, ale svou víru si uzpůsobují, či záměrně se vyhýbají jistým tématům, nebo je prostě

ignorují, jako by neexistovaly, jsem se rozhodla své pocity z pokrytecké a slepé víry reflektovat ve svém diplomovém filmu *Nesejdeš z cesty!*.

Film nemá za cíl nějak víru zesměšňovat, spíše se zabývá problematikou předurčenosti dětí svými rodiči. Tedy pokud rodiče zastávají nějaký životní postoj z hlediska konkrétní víry, jejich dítě musí nutně následovat stejnou cestu, není moc prostoru pro jeho vlastní názor. Z tohoto hlediska film polemizuje s otázkou „Proč se v drtivé většině rodí věřící děti právě ve věřících rodinách a ne v těch nevěřících?“, potažmo s otázkou „Proč se konkrétní druh víry, respektive náboženství soustřeďuje v územně oddělených skupinách?“.

Hlavní protagonista filmu tak prochází životem a neuvažuje vůbec nad tím, že by mohl věci kolem sebe vnímat jiným způsobem, než tomu byl naučen. Přichází o různé další životní rozměry.

Ač je příběh zjednodušený do mírně černobílého vidění světa – ostatním postavám se téměř výlučně daří razit své neobvyklé životní cesty – provádí to snad s lehkostí a ne agitačním rázem. Občas se postavy setkávají s mírnými peripetiemi. Za tu největší by mohl být brán hlavní hrdina, který vlastně vždy zpochybňuje jejich jednání. Postavy však neztrácejí své osobní přesvědčení a snaží se tak dlouho, až dosáhnou svého cíle. Zde bychom mohli argumentovat, že ostatní postavy vlastně mají taky svou víru. Nejedná se však o víru náboženskou. Navíc v protikladu k víře náboženské, je jejich víra konkrétnější a uchopitelnější, jedná se spíše o vytrvalost v jednání a víru ve správnost svého názoru a konání, než přijetí daných pravidel bez polemiky s nimi.

Největší kritika vede k církvi jako instituci, jež je znázorněna hrdinovými neustálými návštěvami kostela(ů). Ironicky je zde znázorněna nutná součást návštěvy kostela, či příslušnosti člověka k dané církvi a tím je placení. Hrdina nikdy nezapomene při návštěvě kostela hodit do kasičky peníze. Jistým druhotným prvkem je pak neustálý růst kostela, což může být bráno jako církevní bujení.

Obrázek 20: Nesejdeš z cesty

2.4 Filmy provokující

Jedná se o filmy kontroverzní, o filmy otevřeně rozebírající náboženská tabu a provokující z hlediska lidské sexuality. Mají v sobě zahrnutou kritiku, ale zacházejí dále v jejím zobrazení.

V této kategorii bych zmínila režiséra Phila Mulloye, který svým originálním výtvarným stylem a omezenou animací humorně zpracovává přirozenou sexualitu v kontrastu jejího vnímání církví. Dále se jako taková perlička pro rozšíření náhledu na dráždivá témata objeví i rozbor *Černé Bible*.

Phil Mulloy je britský animátor, narozený ve Wallasey, Merseyside. Studoval malbu a film. Do pozdních 80. let 20. stol. se věnoval hnanému filmu, po té se stal animátorem. Vytváří groteskní satiry na současné společenské, politické a náboženské hodnoty. Humornou a až šokující cestou vyobrazuje temné stránky lidské přirozenosti. Vytvořil více než třicet animovaných filmů, které jsou charakteristické svým výtvarným stylem primitivních figur a minimalistického pozadí. Za svou tvorbu získal řadu ocenění na významných světových festivalech animovaného filmu.

Rozhodně nefázuje své figury tak, aby se přiblížil iluzi dokonalého pohybu. Naopak, jeho postavy jsou naanimovány trhaně, často velmi úsporně, většinou ploškově. Právě nedokonalá animace vytváří specifický humor, ve spojení s originální vizuální stránkou vyznění filmů dosahuje svého specifického charakteru.

2.4.1 Intolerance I

Film zamýšlející se nad programovým odmítáním věřících společností fakta, která se otírají o jejich tabu. Ač by lidstvo mohlo dojít k výjimečnému objevu a zkoumat fascinující informace z dokumentárního filmu o druhém společenství civilizace jménem Zog, dav pohoršených lidí, tento odkaz zničí. A to jen proto, že ono druhé společenství má odlišné zvyklosti a odlišnou fyziologickou stránku. Přenesením těchto zvyklostí do vnímání aktuální společnosti, by se porušovaly zažitě společenské zákonitosti. Avšak pobouřený dav vůbec nepřemýšlí, jakmile se dokument otře o jejich citlivou strunu, nasadí si klapky na oči a chová se jak ve středověku. Nepřipouští se diskuze. Prostý dokument, který zobrazuje pouze fakta, nemá za cíl vůbec provokovat, jen informovat ostatní o specifikách jiné existence. Avšak tato jednoduchá úvaha v myslích pohoršeného davu neexistuje. Oni jsou pohoršeni a dávají si tímto tu moc ničit bez přemýšlení nad následky.

Mulloyův film tímto poukazuje na zkonstatělost vývoje církevních myslí a programovou kritiku věcí jsoucích za jejich zažitě status quo. Používá k tomu drobných humorných scén, které vyzní humorně právě díky tvrdé „neohrabané“ animaci a jednoduchým gestům. Svě také zajišťuje komentátorský hlas dokumentu, který čítankově odvykládává daný informativní text. Tento naprosto bezelstný hlas zní konstantně, pochopitelně bez reakce na události, které vyvolává. Postupně pak ustupuje, aby ho přeřval pobouřený dav. Klíčovým momentem filmu, kdy dochází ke zvratu a k nutné zkáze filmového pásu dokumentu, je povstání církevního hodnostáře a vztyčení kříže před promítacím plátnem. Tento záběr je geniálně komponován a vyvolá tak velmi humorný dojem. Přitom tmavý kříž na světlém pozadí promítacího plátna má jasnou symboliku odmítnutí a nepochopení, či spíše nechtěného pochopení.

Snímek přes všechny humorné scény vyzní vlastně smutně. Divák se v průběhu celého promítání dokumentu o lidech Zog baví nad záměnami v chování a ve fyzické stránce této civilizace v porovnání k naší zkušenosti s civilizací vlastní. Roztomilé jsou například detaily, kdy se muž Zog připravuje na schůzku, češe se, holí se a nasadí si klobouk. Také celé spiknutí je směšné, ale výsledek, kdy je zničen jediný důkaz o existenci lidí Zog, nutí k zamýšlení proč. Proč jistá skupina (věřící) považuje svůj názor za důležitější než skupina druhá (vědci).

Mulloy tak neotřelou humornou cestou vytváří film, který jakoby vypadá v prvním plánu, že je pro škodolibé pobavení, avšak má hlubší výpověď reflektující situaci společen-

ského myšlení. Film si ovšem na druhou stranu nebere servítky, schválně vyobrazuje civilizaci Zog jako nestandardně vypadající a nechává jim odhaleno to, co naše civilizace vnímá jako intimní partie. To je ona provokativnost, ale je jen malou součástí toho, oč vlastně jde.

Avšak díky zažitým diktovaným konvencím se najdou v každé společnosti tací, kteří se rozhodnou vymýtit odlišnosti. Proto stejně tak, jak byli pohoršeni lidé ze Země, pohoršili se i lidé z planety Zog. Stalo se totéž. Zničení filmového pásu ale nestačilo, vyslali proti sobě flotily na zničení celé protější planety.

Obrázek 21: Intolerance I

2.4.2 Intolerance II

Druhý díl je více výpravný, dozvídáme se, jak se flotily minuly Zogů a pozemšťanů minuly. Dále se děj odvíjí na straně planety Země, kde se Zogové místo plánovaného ničení asimilovali mezi pozemšťany. Posouváme se o třicet let dále, kdy začne strastiplný příběh jedince, který postupně odhaluje, že všichni obyvatelé Země už jsou Zogové.

K víře se dostáváme v druhé polovině filmu, kdy hlavní hrdina objeví město plné těch, co si založili své individuální církve. Nezaostává a také si založí svoji, „Církev samostatného věřícího“. Během chvíle velmi zpopularizuje svou církev. Ukazuje tím, jak jednoduché je zmanipulovat davy. Pár rádo by iracionálními jevy (triky) a svými kázáními obrátí velkou část společnosti na svou stranu, ožení se a káže dál. Mulloy zde naráží na povrchnost víry (podobně jako ve snímcích předchozí kapitoly), jak je to vlastně jednoduché, něčemu začít bezmezně věřit. Ač se však nejedná o katolickou církev, jsou užity stále stejné symboly jako kříž, kostel... Tímto jsou církve hozeny do stejného pytle, nezáleží na ideji,

někdo se totiž rozhodl a vymyslel si své učení. Prostředky používá stejné. Chce oslovit co nejvíce lidí, pracuje se symboly a rádoby nadpřirozenými jevy, které dodávají jeho učení na vážnosti. Snáze tak skrz nadpřirozeno posílá své názory. Triky, které hrdina používá, jsou divákovi ukázány v obnažené podobě, což působí velmi komicky, jelikož hrdina se snaží být seriózní a naléhavě informovat lidstvo před hrozbou. Mulloy však nechá hlavního hrdinu dojít k prozření, rozloží mu hodnoty, na kterých stavěl (láska, rodina, co nejvíce dětí – následníků jeho víry...) a zavře ho do sebe. Nejen duševně, ale i zabarikádováním v jeskyni. Dochází k překvapivému odhalení, kdy chudák hrdina zjistí, že sám je Zog, čímž jeho snahy a veškerá víra byly k ničemu. Humorem se tak stává suché vyobrazení děje, kde každý jedná impulzivně bez větší psychologie. I vypravěčský hlas, který se se zaujetím snaží komentovat události, je v kontrastu se skřekovitou uměle zkreslenou řečí aktérů. Vypravěč třeba naprosto vážně komentuje, jak byli lidé ve své snaze o zničení Zogů zaneprázdnění očucháváním dámských kalhotek.

Obrázek 22: Intolerance II

2.4.3 Intolerance III

Třetí závěrečná část triologie nám vlastně rozbourá relevantnost druhého dílu a dojde smyčkou na začátek prvního dílu. Druhý díl byl jen zlý sen. Teď existují pouze dvě strany, jedna věří, že Zogové existují, druhá v ně nevěří. Avšak naprosté bezvěrectví je neuchopitelná věc, kterou se nedají manipulovat davy, něco být musí. Proto si druhá strana vymyslela něco jiného a to víru v Elvise, který podle nich stále žije. Každá skupina však musela udělat něco, aby udržela a podpořila víru ve svých řadách. Jelikož ale neměli hma-

tatelné důkazy, museli si je vytvořit uměle. Elvisovi přívrženci si vytvořili Elvise, který občas zazpívá při pořádných světelných efektech a utvrzuje tak masovou víru. Ti druzí, kteří věří, že existují Zogové, odmítají vědeckou možnost, jak si fakticky dokázat existenci Zogů, odmítají vynález, který by jednoznačně jejich víru potvrdil nebo vyvrátil. Zřejmě z jistého strachu, že by jejich víra byla vyvrácena, se vrchní představitelé dohodnou na způsobu, jak v lidech víru v Zogy podpořit. Výstižně a obnaženě své cíle komentuje vládce této skupiny: „People are stupid, what they see, they believe.“ (Lidé jsou hloupí, co vidí, v to věří). Tímto ukazuje, že pro svou moc, potřebuje nějaký nástroj, čímž mu poslouží uměle pěstovaná víra. Nechá vytvořit ukázkové Zogy a natočí s nimi instruktážní film, který má utvrdit jeho ovečky o pravosti víry.

Vracíme se opět k příběhu hlavního hrdiny, který se na začátku probudil ze zlého snu. Jako příslušník strany, která věří v Zogy, se své víry v momentu zlomu vzdá a následuje svoji ženu, jako příslušnici druhé strany. Tuto stranu informuje o nepravosti, která se chystá na straně věřících v Zogy. Nechá se však strhnout k „Elvisovcům“ a klidně uvěří v naprosto stejnou věc, kterou před chvílí kritizoval a to tím, že uvidí „Elvise“. Toto je záhy odhaleno, jako nepravost. Pár ukořisťuje nahraný film s falešnými Zogy a cestuje zpět v čase. Tímto se spojíme se začátkem prvního dílu Intolerance, kdy pozemšťané objeví filmový pás. Dostáváme se do začarovaného kruhu, kde se vlastně stále děje totéž. Jedna církev odmítá vědění, aby si nenarušila svoji skládačku, proto aby se postupem času vytvářela nová „církev“, která na základě mlhavé nedovysvětlené minulosti zakládá novou víru. A když je jeden názor na realitu bytí, musí být i další a další...

Obrázek 23: Intolerance III

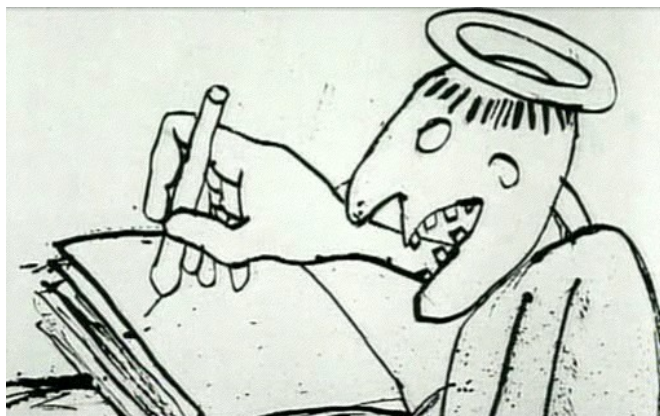
Mulloyova triologie *Intolerance* se zamýšlí nad jednoduchostí toho se v životě chopit určité myšlenky bez výhrad ji doprovázet, utvrzovat se v její pravdivosti a díky davové sounáležitosti raději neřešit otázky Proč? Jak?..., protože to se nesmí, to pak není víra; či nad nacházením si vlastních vysvětlení, kterým se když v něčem pokulhávají trochu pomůžte, aby nekulhaly.

2.4.4 The History of the World

Série 133 episod ukazující Mulloyovu verzi toho, co se opravdu událo během historických milníků. Samozřejmě jde o typický Mulloyův výtvarný styl, minimalistickou animaci, suchý humor, obnaženou přirozenou sexualitu a provokaci katolických ideálů.

The invention of writting and its destruction (Vynalezení písma a jeho destrukce – epizoda 16)

Tento díl musí být pro katolickou církev krajně pobuřující. Líčí vznik písma jako prostředek sexuálně deprivovaného jedince pro seberealizaci. Pod heslem, když nemůžu já, nebude moci nikdo. Odloudí mužům jejich ženy a obrátí je na své učení. Ačkoliv káže vodu, pije víno a užívá si při sepisování svých svatých knih fyzických slastí. Orální sex zde podtrhuje jeho nadřazenost, kdy on sám se věnuje osvícené činnosti psaní a pod stolem je „opečován“. Záhy však muži hnáni svou fyzickou touhou ničí jeho soupisy. Vyvstává tak konflikt přirozenosti se vštěpováním „civilizujících“ náležitostí. Také ženy jsou zde ukázány jako ty tradičně vnímané, jako stvoření se slabšími naturálními pudy.

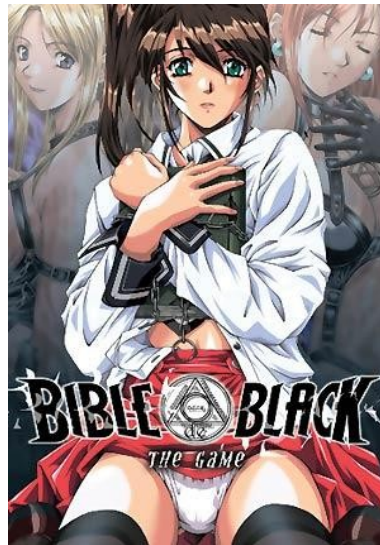
Obrázek 24: The invention of writing and its destruction (epizoda 16)

2.4.5 Bible Black (Černá Bible)

Černá Bible z roku 2001, tvůrců Sho Hanebu, Kazuyuki Honda je šestidílnou adaptací videohry, kterou do podoby klasického hentai převedlo Milky Studio. Série nemá ambice dosáhnout nějakých uměleckých kvalit, je to prostě animované porno držící se japonského manga stylu. Oproti předešle zmiňovaným snímkům jde o úplně jinou formu dotýkající se náboženství. Černou Bibli nelze rozebírat z hlediska nějaké inteligentní náboženské kritiky společnosti, protože mystický háv halí tuto sérii snad jen proto, aby se na pozadí stěžejního tématu – sexuálních scén – mohl odehrávat jakýsi tematicky přitažlivý příběh. Právě z úhlu náboženského musí být tato série pro křesťanskou obec značně pobuřující. Objevuje se zde okultní víra spojená s mystickými rituály vedoucích k paktu s ďáblem. Boží jméno, jméno Ježíše a další biblické pojmy jsou užity k satanistickým rituálům a nedýchají žádnou duchovní hodnotou. Název *Černá Bible* je totiž sám o sobě natolik provokující, že se mu podaří probudit v divákovi přirozenou zvrhlost, kdy neodolá zvědavosti. Navíc posvátnost samotné Bible jako knižního artefaktu vytváří živnou půdu pro rozvíjení „duchařské“ linie. Nemyslím si však, že by měla série prvoplánově za cíl nějak provokovat, nebo řekněme pobuřovat křesťany, snad může být brána jako svérázné potěšení pro určitý typ publika.

Výtvarné zpracování snímku je preciznější než u ostatních hentai, ač v rámci limitované invence dané manga stylem. Postavy dokonalých proporcí podle tělesného ideálu přitažlivosti, krásné okaté dívky, svalnatí chlápci. Animace se snaží o názornost a plynulost

v sexuálních scénách, oproti tomu pojezdy po statických obrázcích a nájezdy do vykule-
ných obličejů působí komicky. Divák tedy s určitým zaražením tápe, až se neubrání smí-
chu. Nemluvě pak o hudebních a ruchových pasážích a přihlouplých dialozích. Některé
scény už jsou však na hranici, hranici, kterou si zřejmě každý divák musí sám stanovit, co
je pro něj koukatelné a co nikoliv. Vždyť kresba a animace toho snese víc než reálné scény.

Obrázek 25: Bible Black (Černá Bible)

ZÁVĚR

Snažila jsem se ve své práci analyzovat, dle mého názoru typické zástupce jednotlivých filmových kategorií, které se dotýkají náboženství. Právě při vybírání charakteristických filmů jsem si rozšířila více pohled na danou problematiku. Neskrývám, že nejbliže mi je kategorie filmů kritických, přičemž nejvíce oceňuji nadhled třeba tvůrců *South Parku*, kteří díky tomu, že si nehrají na šíření osvěty a idealismus, ukazují reálné a mnohdy neřešené problémy náboženství a církvi, které si věřící těžko připouštějí.

U náboženských filmů mám z tvůrců pocit, jako by byli misionáři, kteří nekriticky šíří slovo boží a nereflektují stav současné společnosti, která jakákoliv dogmata minulosti relativizuje, vede k polemice a diskusi. Toto zavírání očí před realitou mě dráždí a navozuje mi pocity z filmů s tematikou socialistického realizmu. Příkladem onoho jednostranného náboženského pohledu může být vnímání filmu Martina Scorseseho z roku 1988 *Poslední pokušení Krista*. Náboženské nepokoje, které snímek vyvolal relativizací Ježíšova přijetí role Spasitele, dosáhly značných rozměrů, kdy nechyběly hrozby bombových útoků na kina. Přitom vnitřní síla a duchovní výpověď snímku byly doceněny až mnohem později, a to stejně jen některými představiteli církve.

Sympatickou polohu ve ztvárnění víry, která nepředkládá jedinou správně vytyčenou cestu, ale nabízí formu zamyšlení, nacházím právě ve filmu duchovním. Nepojmenovává důvody víry a blíží se tak k její podstatě daleko více a nemusí být přitom zatížena náboženskou symbolikou. Zprostředkovává neuchopitelný prožitek z víry.

Kategorie provokujících filmů je pro mě rozporuplnou. Nenacházím zalíbení ve filmech, které provokují pouze pro to, aby provokovaly, a byly tak jen prvoplánovým způsobem pro pohoršení. Z tohoto důvodu se v této kategorii záměrně objevil Phil Mulloy, jelikož obdivuji jeho bravurní schopnost práce s výrazovými prostředky animovaného filmu. Nepotřebuje dokonale plynulou animaci k vyjádření se, navíc společně s neuhlazenou surovostí jeho figur vzniká originální komično a tak i vícevrstevnatost filmu. Specifičností projevu nám ukazuje svůj osobní pohled a nepřevypravuje obecné názory.

Uvedené kategorie třídění filmů se dají považovat za metaforu, jež se obecně přibližuje jednotlivým náhledům na víru a přístupu k ní. K rozboru se dostaly filmy nejrůznějších kvalit a zaměření čímž lze sledovat zajímavé protiklady. Například už zmíněnou různ-

norodost pohledů na biblické příběhy (*Simpsonovi x Mistr zázraků*), či uvážené nakládání se symboly v duchovním filmu (*Ježek v mlze* oproti *Černé Bibli*).

Filmy, které si nehrají na idealismus, mě přiměly k jasnějšímu stanovení důvodů, proč nejsem schopná být součástí jakéhokoliv náboženství. Co se týče víry jako takové, nezaujímám k ní stejně vyhraněné stanovisko. Naopak právě věřím, že zde něco nekonkrétního a přesahujícího musí existovat a myslím si, že sdělení této skutečnosti je možné vnímat přes duchovní filmy.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích - encyklopedie Diderot. Praha: Nakladatelský dům OP, 1996. ISBN 80-85841-17-7

REEBER, Michel. *Velká světová náboženství*. Praha, 2006. ISBN 80-7309-355-3

PIKHART, Marcel. *Úvod do obecné religionistiky*. Hradec Králové, 2006. ISBN 80-7041-572-X

BLAŽEJOVSKÝ, Jaromír. *Spiritualita ve filmu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2007. ISBN 978-80-7325-132-1. [cit. 20. 5. 2011]

MONACO, James. *Jak číst film*. Praha: Albatros, 2004. ISBN 80-00-01410-6

SUCHÁNEK, Vladimír. *A vdechl duši živou...aneb malé zamýšlení nad duchovními souvislostmi animovaného a trikového filmu jako umělecké tvorby*. Olomouc: Mgr. Jiří Burget, 2004. ISBN 80-902798-6-4

SUCHÁNEK, Vladimír. *Duchovní aspekty animovaného filmu* [online]. Dostupný z <<http://www.jazgymostrava.cz/projekt/Materialy/Texty/Duchovn%ED%20aspekty%20animovan%20ho%20filmu.pdf>>. [cit. 20. 5. 2011]

SUCHÁNEK, Vladimír. *Kde je přítomna láska, tam je i Ježíš* [online]. Katolický týdeník, 08/2011. Dostupný z <<http://www.katyd.cz/index.php?cmd=page&type=11&article=7616&webSSID=ae640c93374b209b10b24d52860fb8bc>>

HALÍK, Tomáš. *Duchovní film*. 25fps - online filmový časopis [online]. Březen 2008. Dostupný z <http://www.halik.cz/rozhovory/25fps_brezen2008.php>. [cit. 20. 5. 2011]

BAGGINI, Julian. *The Simpsons as philosophy* [online]. Dostupný z <http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/magazine/4995624.stm>. [cit. 20. 5. 2011]

SWEATT, Dave. *Religion on the Simpsons* [online]. Dostupný z <<http://www.snpp.com/guides/religion.html>>

FICKETT, Travis. *South Park on religion* [online]. Dostupný z <<http://tv.ign.com/articles/107/1072143p1.html>>

ŠŮRA, Adam. *Věřím, tedy jsem*. Respekt [online]. 15. květen 2011. Dostupný z <[http://respekt.ihned.cz/index.php?p=R00000_d&&article\[id\]=51849480](http://respekt.ihned.cz/index.php?p=R00000_d&&article[id]=51849480)>

South Park and Religion [online]. Dostupný z <<http://branemrys.blogspot.com/2006/05/south-park-and-religion-part-i.html> >

Česko-Slovenská filmová databáze [online]. Dostupný z <<http://www.csfd.cz/>>, Mistr zá-
zraků, Mohammed: Poslední prorok, Černá Bible, Umučení Krista, Poslední pokušení
Krista

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Ježek v mlze	12
Obrázek 2: Mistr zázraků.....	14
Obrázek 3: Mohammed: Poslední prorok	16
Obrázek 4: Mind Game.....	17
Obrázek 5: Simpsonova rodina.....	18
Obrázek 6: Ned Flanders	19
Obrázek 7: Timothy Lovejoy	20
Obrázek 8: Montgomery Burns.....	21
Obrázek 9: Malověrná Líza (epizoda DABF02).....	23
Obrázek 10: Radost ze sekty (epizoda 5F23).....	24
Obrázek 11: Homer kacířem (epizoda 9F01).....	27
Obrázek 12: Homer a desatero, aneb každý krade, jak dovede (epizoda 7F13)	28
Obrázek 13: Simpsonovské vánoční skazky (epizoda HABF01)	29
Obrázek 14: South Park – hlavní postavy.....	29
Obrázek 15: The passion of Jew (Umučení žida, epizoda 804).....	30
Obrázek 16: Red Hot Catholic Love (Žhavá katolická láska – epizoda 608).....	31
Obrázek 17: Stan.....	32
Obrázek 18: All About Mormons (Vše o Mormonech – epizoda 712)	33
Obrázek 19: Trapped in the closet (Zavřený v komoře - epizoda 912)	34
Obrázek 20: Nesejdeš z cesty.....	36
Obrázek 21: Intolerance I.....	38
Obrázek 22: Intolerance II	39
Obrázek 23: Intolerance III	40
Obrázek 24: The invention of writting and its destruction (epizoda 16)	42
Obrázek 25: Bible Black (Černá Bible).....	43

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Výtvarné návrhy

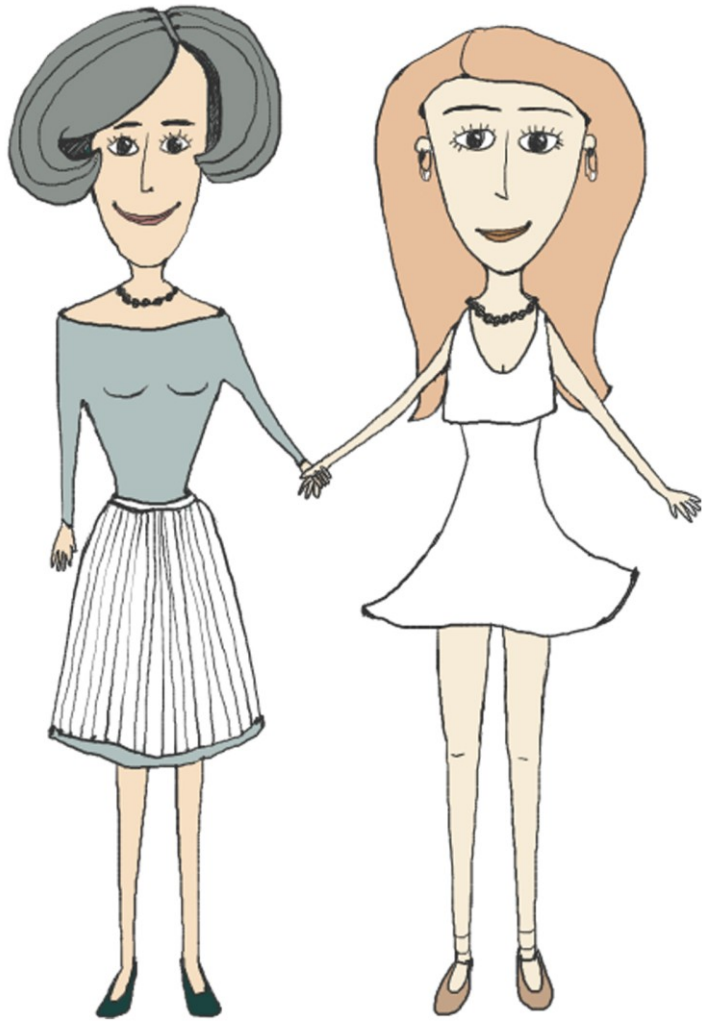
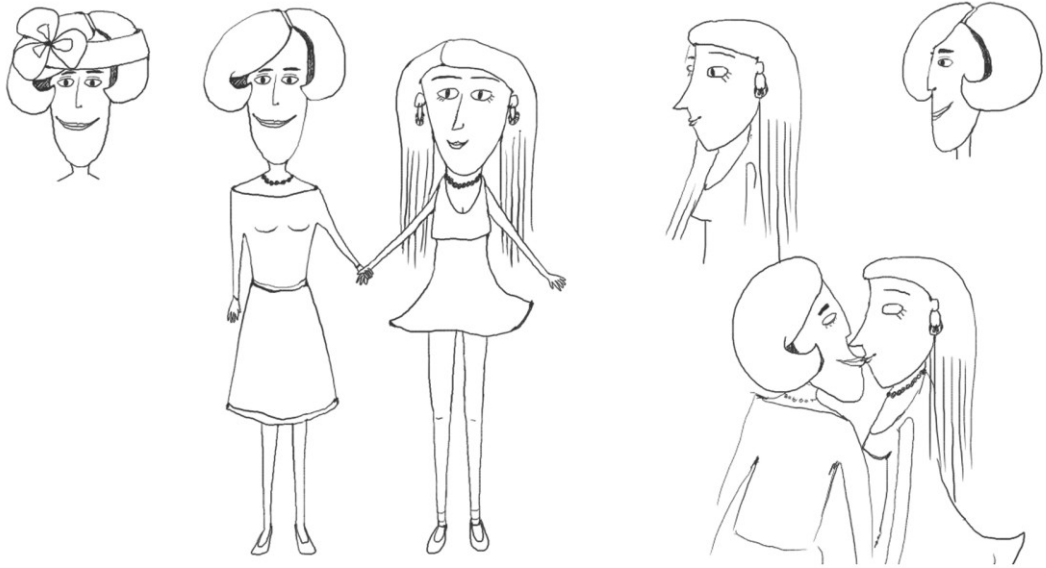
Příloha P II: Obrázkový scénář

PŘÍLOHA P I: VÝTVARNÉ NÁVRHY

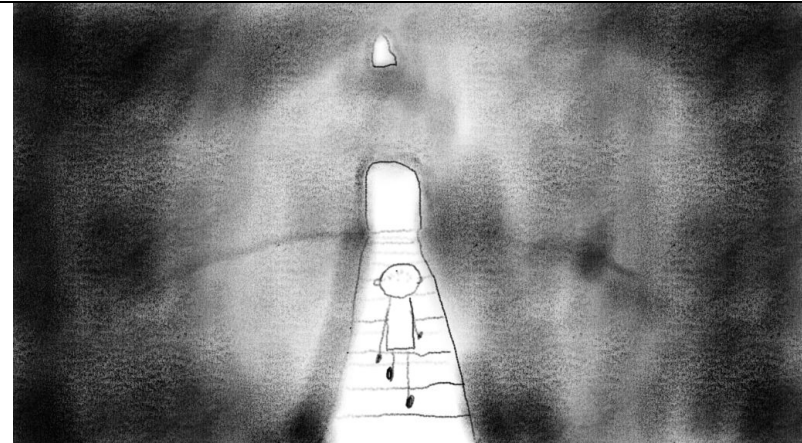
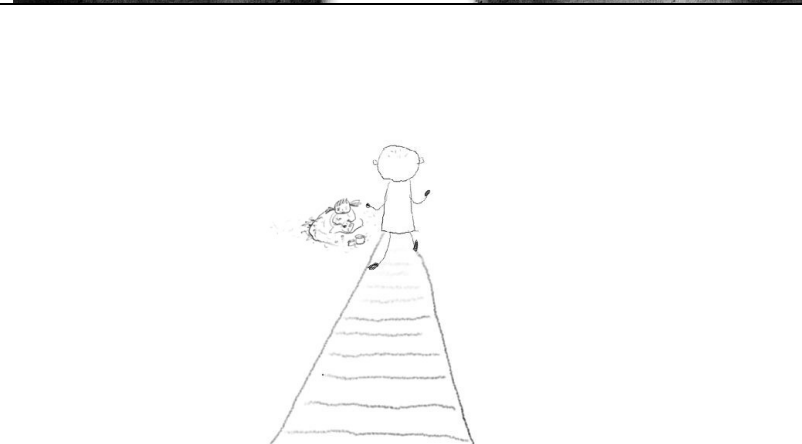
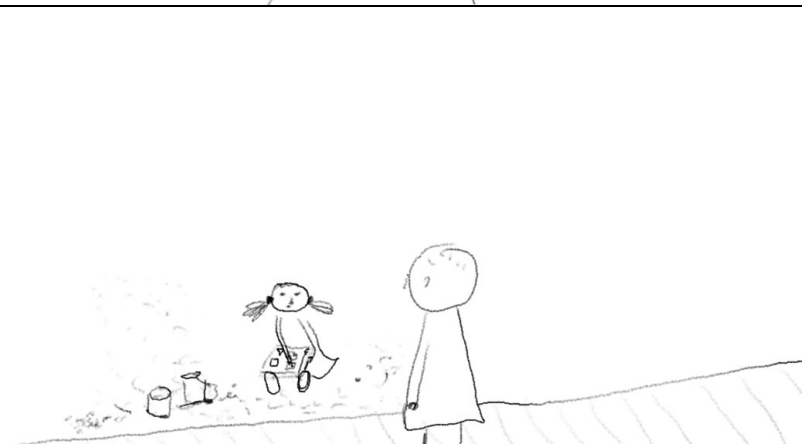

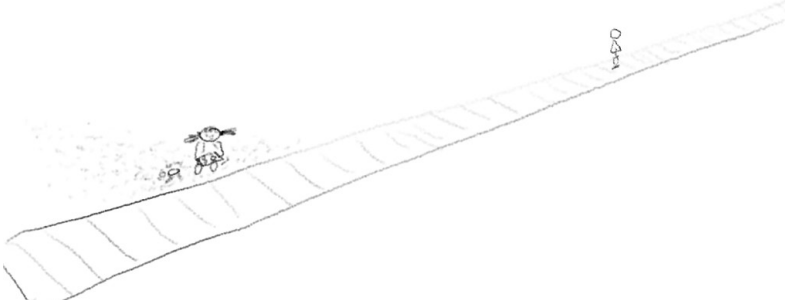

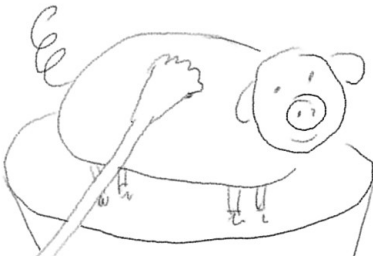
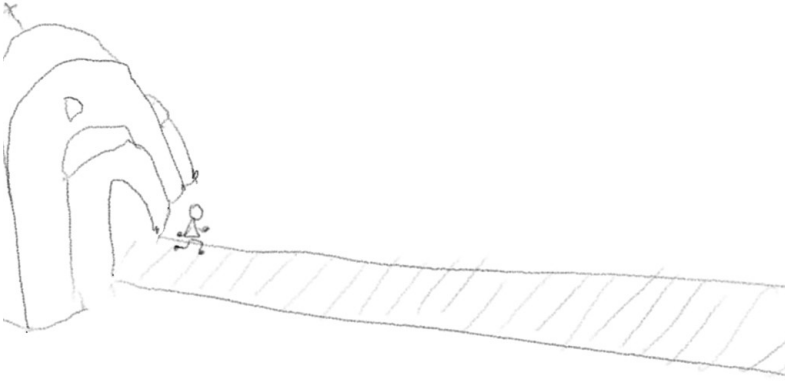
PŘÍLOHA P II: OBRÁZKOVÝ SCÉNÁŘ

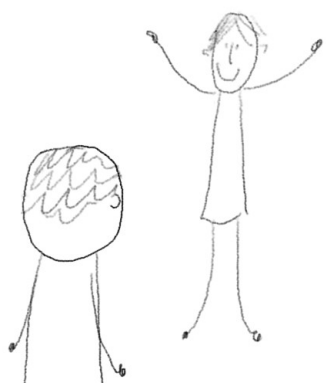

	<p>1</p> <p>Máma se modlí, táta pověsí synovi na krk kříž.</p>
	<p>2</p> <p>Kluk se koukne na kříž a pak zpět nahoru na rodiče.</p>
	<p>3</p> <p>Táta se pomodlí k Bohu a pak významně zdvihne prst. Táta se skloní k synovi.</p>
	<p>4</p> <p>Objeví se dveře, máma je otevře. Táta štouchne syna do dveří a zamává mu. Syn se otočí.</p>

	<p>5</p> <p>Máma zavře dveře.</p>
	<p>6a</p> <p>Kluk se otočí a rozběhne. Kamera běží s ním.</p>
	<p>6b</p> <p>Kluk běží, zastaví se, zastaví se kamera. Koukne se na prasátko.</p>
	<p>7</p> <p>Kluk vytáhne peněženku, z ní minci a vhodí ji do prasátka. Dále jde ke kameře.</p>

	<p>8</p> <p>Kluk jde, zastaví se, vzhledne nahoru, pomodlí se, rozběhne se. Kamera se rozběhne za ním</p>
	<p>9</p> <p>Kluk běží, kamera s ním, objevuje se pískoviště s holčičkou. Kluk se u ní zastavuje, kamera s ním.</p>
	<p>10</p> <p>Kluk kouká na holčičku. Holčička cpe kuličku do kosočtvercové díry. Holčička koukne na kluka, pak zpátky a pokračuje s kuličkou.</p>
	<p>11</p> <p>Nájezd na holčičku, která cpe stále kuličku do kosočtverce.</p>

	<p>12</p> <p>Kluk sebere holčičce hru, koukne se nahoru a objeví se bublina s jeho rodiči. Bublina zmizí, kluk natahuje druhou ruku, tam se mu objeví kosočtvercová kostka. Dává ruce k sobě.</p>
	<p>13</p> <p>Kluk ukázkově lehce vkládá kosočtvercovou kostku do její díry.</p>
	<p>14</p> <p>Kluk se významně koukne.</p>
	<p>15</p> <p>Kluk vrací holčičce hru. Kluk odbíhá doprava. Holčička se za ním ohlédne a zase pokračuje cpaním kuličky do kosočtvercové díry.</p>

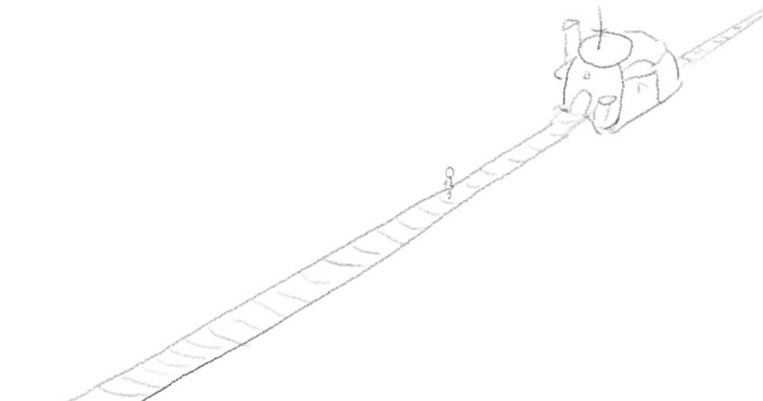
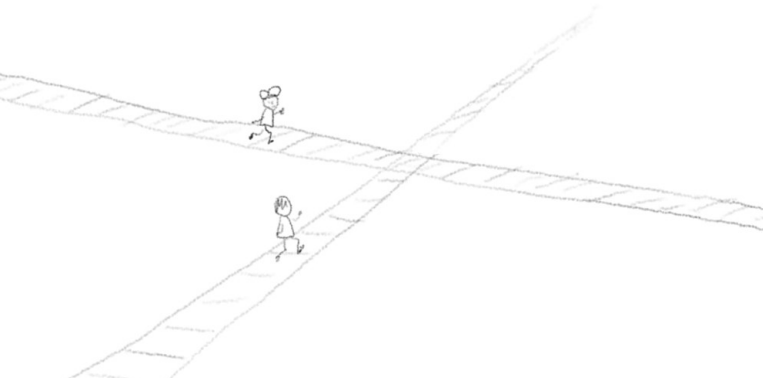
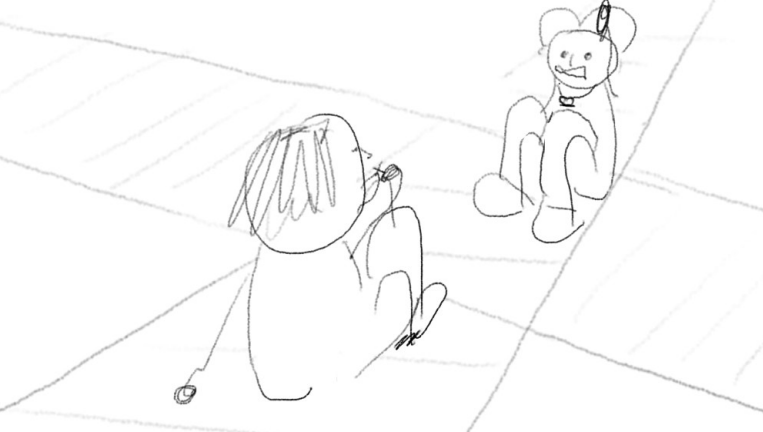
	<p>16</p> <p>Kluk odbíhá, holčička stále dokola cpe kuličku do kosočtverce.</p>
	<p>17</p> <p>Kluk přibíhá ke kostelu, vytahuje minci a vztahuje ruku k prasátku.</p>
	<p>18</p> <p>Kluk vhadzuje minci do prasátka a dává ruku pryč ze záběru.</p>
	<p>19</p> <p>Kluk vybíhá z kostela. Kamera se zvolna rozjíždí doprava.</p>

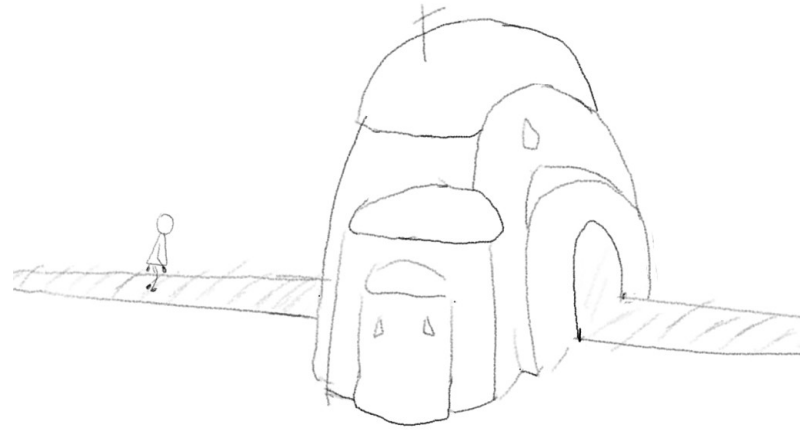
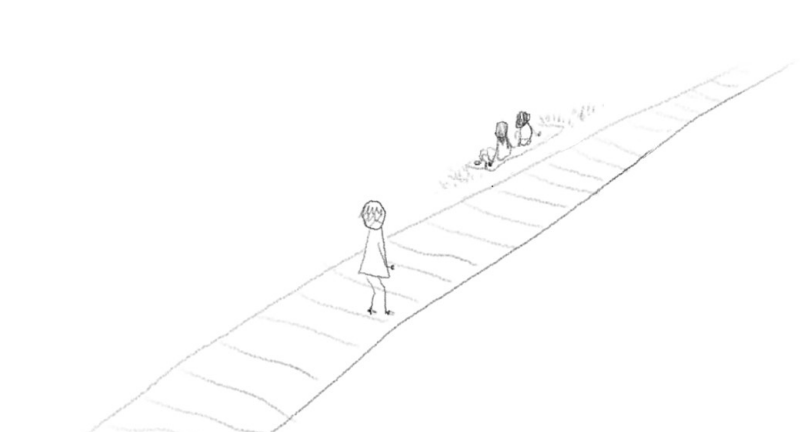

	<p>20</p> <p>Kluk běží a roste, za ním ubíhají kostely. Kamera běží s ním.</p>
	<p>21</p> <p>Kluk doběhne a zastaví se. Letec se snaží létat, přeběhne cestu, spadne a zvedá se.</p>
	<p>22</p> <p>Letec dokončí pohyb zvednutí a zamává rukama, jakoby chtěl létat.</p>
	<p>23</p> <p>Kluk si poklepe na hlavu, zakroučí s ní, jakože ne. Zvedne ruku a poukáže na ptáka, který proletí. Kluk dá ruku dolu, zvedne obočí a koukne na letce.</p>

	<p>24a</p> <p>Kluk zvedne ruku a ukáže vzhůru. Objeví se malá postavička, která se snaží vzlétnout a pak spadne. Kluk dá ruku dolů a odbíhá doleva. Letec smutně sklopí hlavu.</p>
	<p>24b</p> <p>Přiletí opět pták, obletí letce a letí dozadu. Letec skotačí s máváním paží za ním.</p>
	<p>25</p> <p>Kamera jízda. Kluk běží, u kostela se zastaví a zaplatí, kamera přibrzdí. Kamera se zase rozjíždí, kluk jde do kostela, proběhne, běží dál a kamera s ním.</p>
	<p>26</p> <p>Kluk běží k dívce.</p>

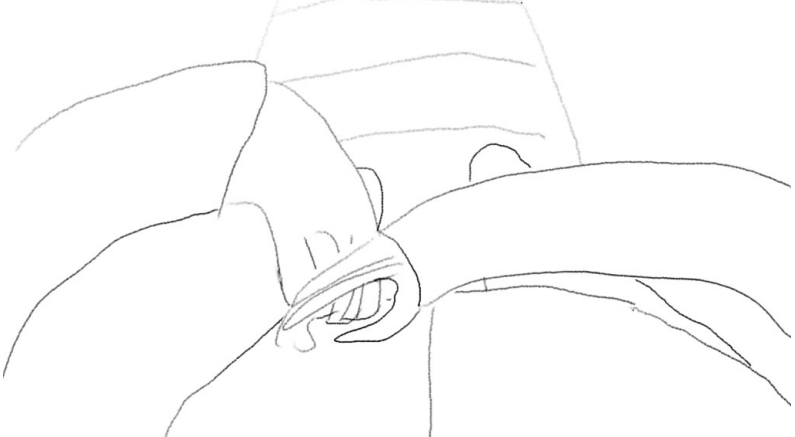
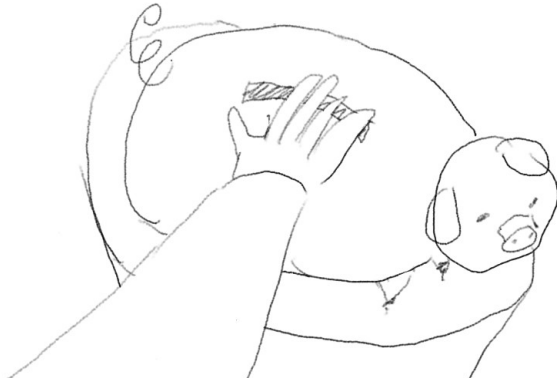
	<p>27</p> <p>Kamera dokončuje dva klukovy kroky. Dívka kouká cudně dolů a pak pohlédne na kluka.</p>
	<p>28</p> <p>Kluk se usměje a začervená se. Kamera mírný nájezd.</p>
	<p>29</p> <p>Dívka mrkne a zavře oči. Kamera mírný nájezd.</p>
	<p>30a</p> <p>Kluk přistoupí k dívce, chytne ji za ruce a začnou se točit. Kamera v tom momentě začne najíždět. Dívce se roztančí vlasy a zakryjí celý záběr.</p>

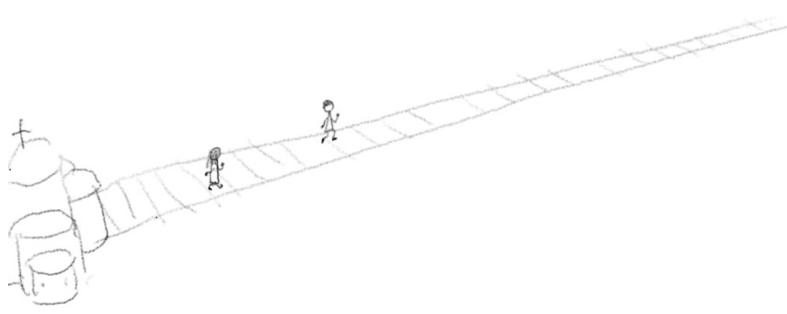

	<p>30b</p> <p>Sekvence ve vlasech. Kluk a dívka se mají rádi.</p>
	<p>30c</p> <p>Vlasy rozhalí záběr, kluk a dívka se dotočí. Kluk rozhrne dívce vlasy.</p>
	<p>31</p> <p>Střih po ose. Kluk se dvakrát snaží dívce narovnat na krku znak hippies do podoby kříže.</p>
	<p>32</p> <p>Kluk je smutný. Kluk se rozejde ke kameře.</p>

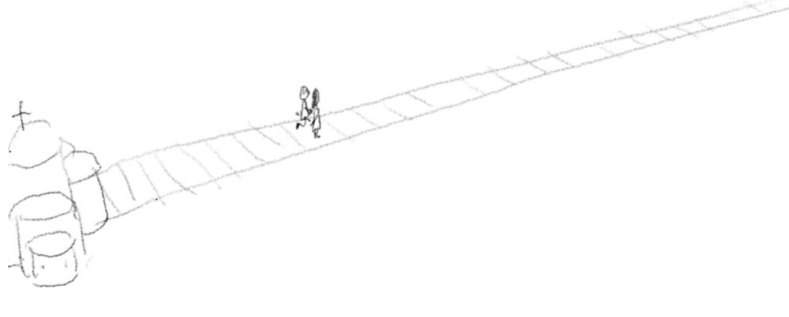
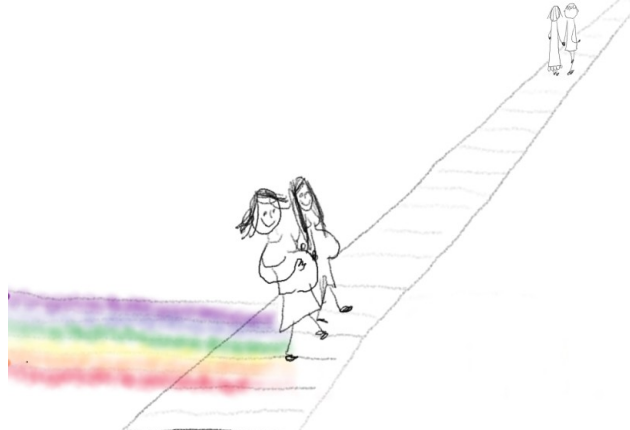

	<p>33</p> <p>Kluk odbíhá od dívky. Ta se za ním ohlédne, vztáhne ruku a vrátí ji zpátky. Kamera mírný odjezd.</p>
	<p>34</p> <p>Kluk běží, zastaví se před kostelem, zaplatí, proběhne.</p>
	<p>35</p> <p>Kluk běží, zleva vyběhne muslim. Uprostřed se srazí.</p>
	<p>36</p> <p>Kluk a muslim si nadávají silnou gestikulací rukou. Poklepou si na čela. Muslim se zvedá, odbíhá doprava. Kluk se zvedá, odbíhá od kamery.</p>

	<p>37</p> <p>Kluk proběhne od kamery. Zprava doleva přelétne letec.</p>
	<p>38</p> <p>Kluk proběhne kostelem ze záběru.</p>
	<p>39</p> <p>Kluk běží, u leseb se zastaví a otočí.</p>
	<p>40</p> <p>Lesby se políbí a přitulí k sobě.</p>

	<p>41</p> <p>Kluk se vyděsí, otevře pusku, zakryje si oči. Pak ruce pomaleji sundává z očí.</p>
	<p>42a</p> <p>Kluk škrkne lesby a odbíhá doprava.</p>
	<p>42b</p> <p>Lesby se otočí a jedna vezme část kříže coby pentli a dává jí kolem druhé lesby.</p>
	<p>43</p> <p>Lesba zaváže druhé mašli. Usmějí se na sebe.</p>

	<p>44</p> <p>Kluk běží, kamera s ním. Šklebí se a postupně se zas vrátí do normálního výrazu.</p>
	<p>45a</p> <p>Subjektivní pohled, kamera běží ke kostelu, zastaví se přede dveřmi a koukne dolů.</p>
	<p>45b</p> <p>Kluk vytahuje peněženku a z ní minci. Dává ruku směrem doprava, kamera ruku sleduje.</p>
	<p>45c</p> <p>Kamera se zastaví na prasátku. Ruka zaplatí a odchází doleva ze záběru.</p>

	<p>45d</p> <p>Do záběru z leva vchází dámská ruka, zaplatí a opustí záběr.</p>
	<p>46</p> <p>Kluk vybíhá z kostela. Po chvílce vybíhá postava ženy a zrychluje.</p>
	<p>47a</p> <p>Kluk běží, kamera s ním. V zadu mizí kostel. Žena ho dobíhá, chvíli běží spolu.</p>
	<p>47b</p> <p>Běží spolu, houpou se jim kříže a pak se jako magnet přitáhnou.</p>

	<p>48</p> <p>Doběhnou ke kostelu, zastaví se, kouknou se na sebe, chytanou se za ruce, zaplatí a vejdou do kostela.</p>
	<p>49</p> <p>Vybíhají z kostela spolu.</p>
	<p>50</p> <p>Manželé probíhají záběrem od kamery. Za nimi projdou těhotné lesby.</p>
	<p>51a</p> <p>Manželé běží od kamery, zastaví se. Manželka vezme miminko od čápa, rozbaluje ho a to postupně roste, až spadne na zem cca ve věku 5 let. Všichni se chytanou za ruce a jdou ke kostelu. Kamera se mírně rozjede při jejich chůzi.</p>

51b

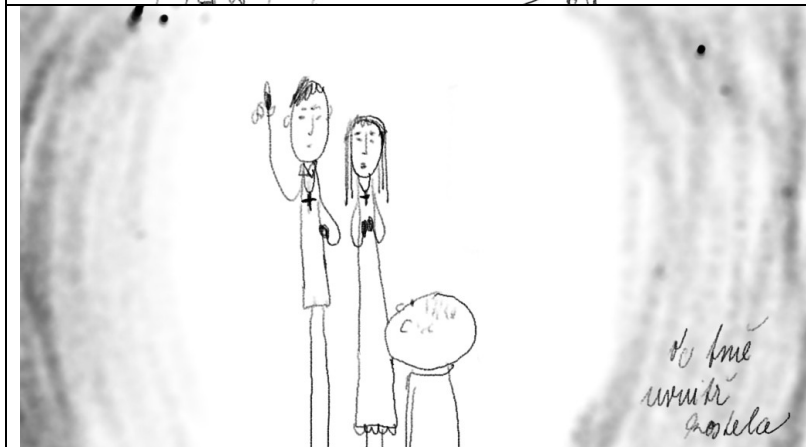
Všichni se zastavují, kamera se zastavuje. Všichni tři vztahují ruku k prasátku.

*všechny blíz,
kamera
3D ploška*

52

Tři ruce vhodí do prasátka peníze a opustí doprava záběr. Kamera chvíli zůstává na prasátku.

53

Manželka se pomodlí. Manžel dá dítěti na krk kříž a vztáhne prst vzhůru. Manžel dá ruku dolů směrem k dítěti.

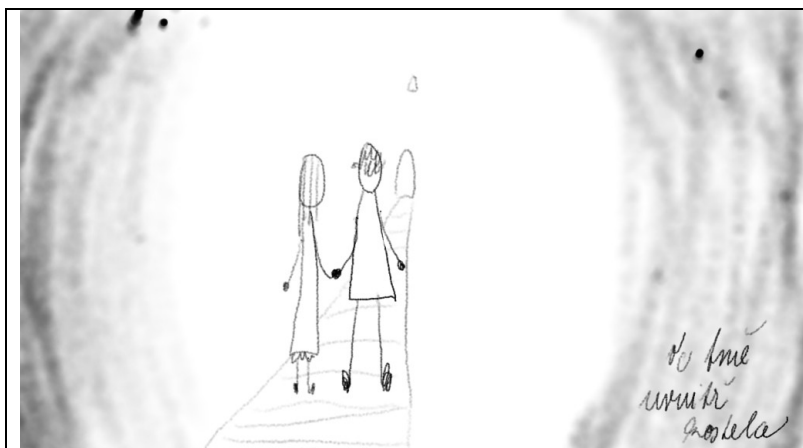
*o kříž
vnitř
manželka*

54a

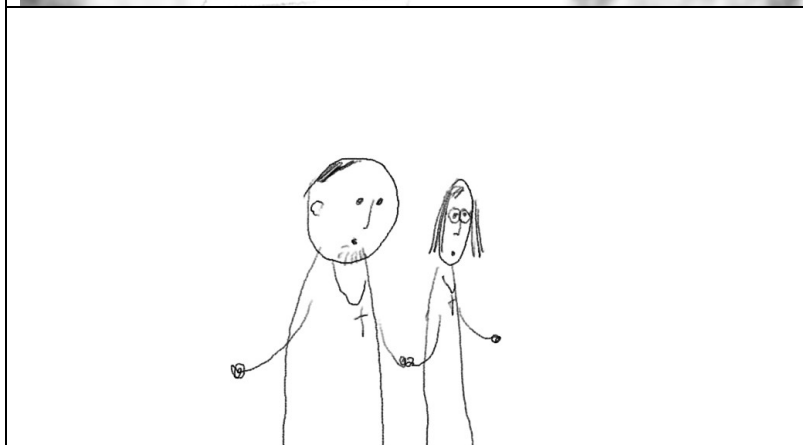
Manžel chytá dítě. Objeví se dveře, manželka je otevře. Manžel vsune do dveří dítě, zamává, dítě se otočí, manželka zavře dveře. Manželka otevře dveře. Skloněnému tátovi se objeví další dítě. Vsunutí se opakuje se třemi dalšími dětmi.

*o kříž
vnitř
manželka*

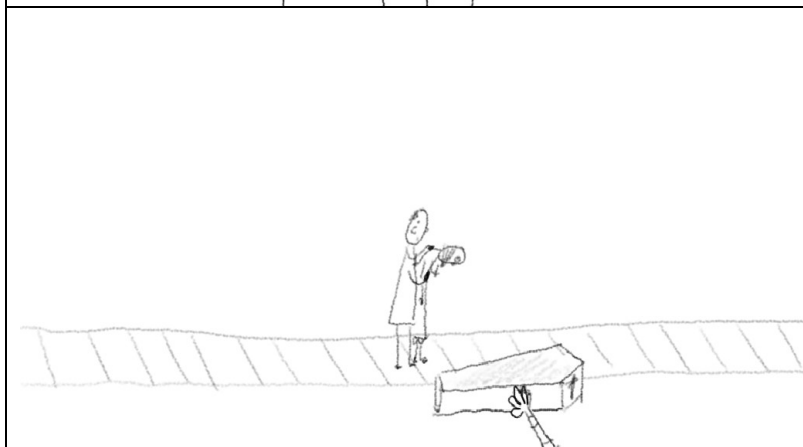
54b

Po čtvrtém dítěti manželka zavře dveře a ty zmizí. Pod manželi se objeví chodník. Podívají se na sebe a chytanou se za ruce. Podívají se vstříc cestě.

55

Manželé běží a stárnou.

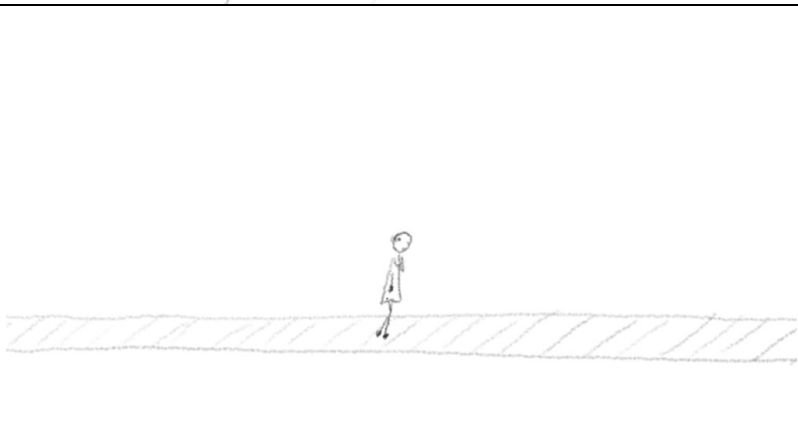
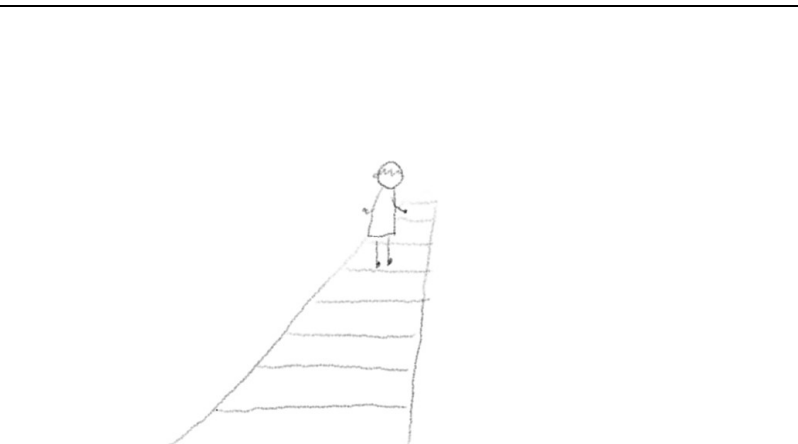
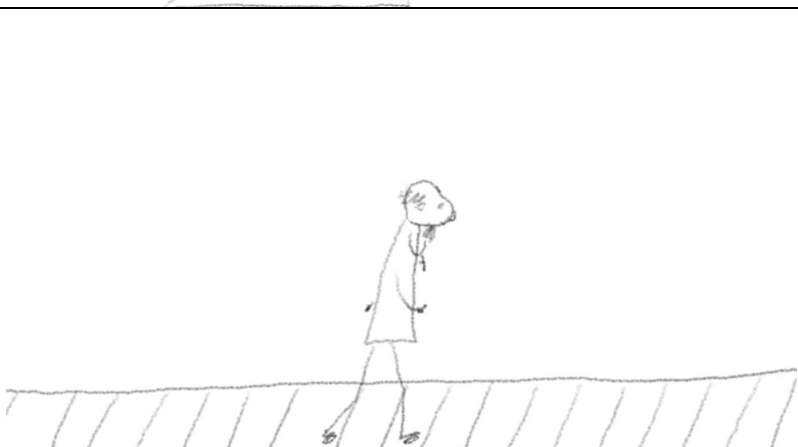
56

Manželé se zastaví. Manželka vydýchává, manžel jí drží. Od kamery ruka přisune rakev, ruka se vrátí zpátky. Manželka vlez do rakve a lehne si.

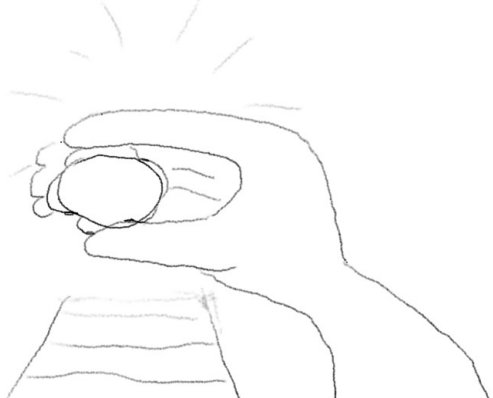

57a

Manžel - dědek se pomodlí, z nebe spadne kostel. Dědek chytne rakev a táhne ji ke kostelu.

	<p>57b</p> <p>Dědek se zastaví u kostela, zaplatí. Manželka z rakve natáhne ruku s mincí, dědek ji vezme a zaplatí. Dědek vezme rakev a vtáhne ji do kostela.</p>
	<p>58</p> <p>Dědek běží. Kamera mírný nájezd.</p>
	<p>59</p> <p>Dědek běží, kamera s ním.</p>
	<p>60</p> <p>Dědek běží. Kamera mírný nájezd.</p>

	<p>61</p> <p>Dědek běží, kamera s ním.</p>
	<p>62</p> <p>Dědek běží. Kamera mírný nájezd.</p>
	<p>63</p> <p>Dědek kráčí od kamery.</p>
	<p>64</p> <p>Dědek se zastaví a vydýchává.</p>

	<p>65</p> <p>Dědek vzhledne dopředu, je oslněn září a zakrývá si oko, aby viděl.</p>
	<p>66</p> <p>Dědek poodkryje dlaní záběr, dlaň vrátí zpět. Dlaň pomalu odjíždí dolů. Vzadu září kosočtverec.</p>
	<p>67a</p> <p>Dědek stojí a zprava se do záběru dostává ruka.</p>
	<p>67b</p> <p>Ruka udělá z dědka kuličku.</p>

